

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

Kesäloma	1	Alkukesän urheilutoiminnasta	32
Muovi teollisuuden rakenneaineena	2	Merkkipäiviä	34
Voitelukurssit	5	Högforsin Tehtaan historiaa II	35
Mitalimies	6		
Vanhan voikkaalaisen kertomaa viime vuosisadan puolelta	7		
Eläkeläisten kevätjuhlat	10		
Kudontatöiden näyttely	12		
Voikan Sekakuoron 25-vuotisjuhlakonsertti	13		
Pitkäaikaisesti palvelleita	14		
Merkkipäiviä	16		
Harrastushiihto	22		
Shakkitoimintaa	25		

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	26
Manan majoille	27

HALLAN TEHTAAT:

Rouva Josefina Andersen saanut ansio-merkin	28
Merkkipäiviä	28

HÖGFORSIN TEHDAS:

Turvallisuustyöstä tehtaallamme	30
Mitalimies	31

JUANTEHDAS:

Dipl.ins. Lasse Timgren: Mitä Juantehtaan kartongista tehdään	38
Merkkipäiviä	40
Harrastushiihto	40

Toimituksen tuolilta

Kansikuva: Varhaiskeväinen tehdasnäkymä kuvattuna Kymin selluloosatehtaan happotornista. Vettä on Kymijoessa niin runsaasti, että koskikin pääsee jälleen kuohumaan.

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi

Toimitussihteeri: A. Ylikangas

Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa on kielletty.

KESÄLOMA

Laki puhuu vuosilomasta, mutta käytännössä me nimitämme sitä edelleen kesälomaksi. Emme halua hävittää lomastamme tuota suvista tuntua, aurinkoisten ja lämpimien lomapäivien odotusta. Nykyajan lomapropaganda on tosin alkanut selvitellä talviseen aikaan vietetyn loman ihanuuksia, mutta vain aniharvat ovat toistaiseksi kallistaneet näille ajatuksille korvansa. Käytännössäkin lomat pyritään järjestämään edelleen kesällä ja mahdollisuuksien mukaan parhaana lomakautena. Tuotannollisen toiminnan ja työn jatkuvuus on tietenkin lomajärjestelyissä otettava huomioon ja sen tähden lomakautta on venytettävä kummastakin päästä, mutta vuosittain tapahtuvan lomasijoittelun avulla pyritään kullekin tasapuolisesti varaan loma aivan sydänkesällä.

Kesäloma on kallisarvoinen sosiaalinen etu. Lomalainsäädännön niin kuin monen muunkin sosiaalisen toiminnan alalla maamme kuuluu maailman ensimmäisiin. Meillä kytkeytyy työsuhteeseen automaattisesti vuosiloma, jonka pituus riippuu "virkavuosista". Yhtiössämme, jossa työsuhteesta varsin monessa tapauksessa muodostuu "elinikäinen", saavuttavat lukuisat yhtiöläiset pisimmän mahdollisen loman.

Olemme jälleen loman kynnyksellä. Eräät ovat jo parhaillaan lomalla, jotkut ovat sen viettäneetkin, mutta useimmilla se on paremmalla puolella. Sen tähden ei ole myöhäistä kirjoittaa tämän lehden palstoilla muutama sana lomasta ja sen oikeasta käytöstä. Jotkut ehkä vastannevat, että loma on saajan yksityistä omaisuutta ja että kukin käyttää sen mieleisellään tavalla. Varmaan onkin paljon niitä, jotka saavat lomastaan toivomansa virkistuksen, mutta epäilemättä myös paljon niitä, joilta se hupenee suurelta osalta hukkaan. Monen muun asian yhteydessä on voitu todeta, että jotakin saavutettua etua ei ole osattu käyttää hyväksi läheskään parhaalla mahdollisella tavalla. Loman vieton laitakin on usein näin.

Mitä tuolla loman oikealla vietolla sitten oikein tarkoitetaan? Eikö se ole jotakin sen tapaista kuin täydellinen vapaus, ikään kuin vastakohta arkipäiväisen työn säännölliselle poljennolle. Sanoisimme mieluummin, että lo-

ma-aika on irtautumista jokapäiväisen ansio-työn rytmistä, mutta ei suinkaan sellaista vapautta, joka kulutetaan epämääräisessä joutilaisuudessa ja laiskottelussa. Päinvastoin loma vaatii viettäjältään samanlaista suunnittelua ja valmentautumista kuin muutkin tärkeät asiat.

Loman tarkoitus on antaa meille virkistystä, voimia ja terveyttä. Tuollainen uudistuminen on meille sinänsä tärkeätä, mutta ennen kaikkea siksi, että loman päätyttyä voimme sitten jälleen vereksin voimin ja mieli virkeänä käydä käsiksi jokapäiväiseen työhömmе. Loman aikana siten ikään kuin huollamme oman herkan koneistomme.

Kun olemme tehneet itsellemme selväksi loman perimmäisen tarkoituksen, ryhdymme suunnittelemaan sen saavuttamista. Keinoja on lukemattomia, emmekä voikaan ryhtyä tässä yksityiskohtaisempia neuvoja jakelemaan. Kukin noudattaa tässä suhteessa mielihalujaan, taipumuksiaan ja harrastuksiaan. Yhdelle riittävät kotinurkat ja puutarhapalsta, joillakin onnellisilla on oma kesämökki, eräät saavat nauttia vieraanvaraisuutta maalla sukulaistalon hoi- vissa, jotkut viihtyvät lomakodin ilmapiirissä ja toisille tarjoaa matkustaminen mielisintä vaihtelua. Lomanvieton mahdollisuudet vaihtelevat ja olosuhteet vaikuttavat asiaan myös suuresti. Niinpä monen on lomasuunnittelussa otettava huomioon myös perheensä. Ja tämä onkin sellainen seikka, jota ei ylipäänsä saisi unoh- ta. Yhtä hyvin tarvitsevat perheen pään ohella virkistystä niin perheenäiti kuin lapsetkin.

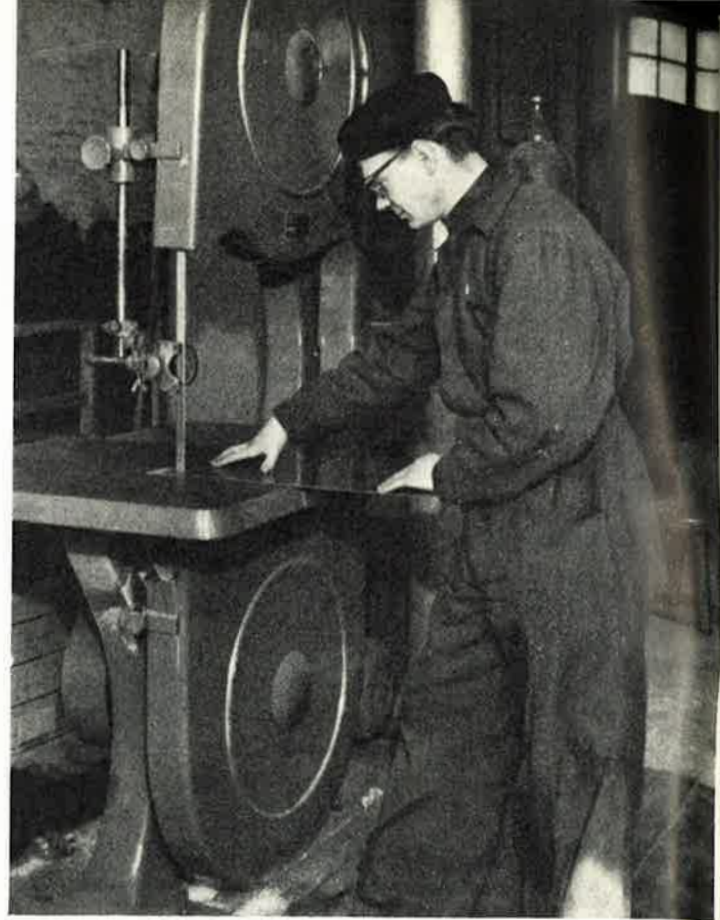
Jälleen lukija voi väittää vastaan ja sanoa, että loman vieton toteuttaminen kysyy varoja. Tähän vastaamme, että pieninkin taloudellisin uhrauksin voi nykyisin viettää virkistävän loman, kunhan asianomaisella vain on neuvokkuutta ja oma-aloitteisuutta.

Olipa lomaohjelma millainen tahansa, toivoisimme, että se kunkin kohdalta sisältäisi oikeita lomaelämyksiä. Olkoon se sitten kalamatka aurinkoisena aamuna, lauantaiehtoo vihdantuoksuissa maalaissaunassa, laivamatka saarilla selillä tai käynti Olavinlinnassa. Tuollainen elämys on lomanvietossa kuin piste i:n päällä.

Muovi teollisuuden rakenneaineena

*Jorma Heikkilä leikkaamassa muovilevyä
vannesahalla.*

*Alla: Ensio Myyrä taivuttamassa kuumen-
nettua muovilevyä puutuurnan päällä.*

Kemiallisen tutkimustyön tuloksena on yleiseen käyttöön ilmestynyt viime aikoina useita uusia aineita, jotka käytännöllisinä, kevyinä ja taloudellisina ovat saavuttaneet suuren suosion. Tällaisia uusia tulokkaita ovat ennen kaikkea erilaiset muovit. Puhelimet, sähkökatkaisijat ja -koskettimet, erinäiset radiotarvikkeet ja monet muut vastaavanlaiset esineet ovat nykyisin muovista valmistettuja. Muovi on saanut lujan jalansijan myös tekstiiliteollisuudessa. Niinpä nylonsukat on neulottu muovista ja nykyaikaisessa kodissa tavataan muovisia pöytäliinoja ja verhoja.

Muovin käyttö ei rajoitu kuitenkaan ainoastaan tavallisiin käyttöesineisiin, vaan se on vallannut tärkeän aseman myös teollisuuden rakenneaineena. Kuten tunnettua joudutaan useissa teollisuuslaitoksissa taistelemaan rakenneaineitten syöpymistä vastaan. Suojakeinoina käytetään tavallisesti erilaisia maaliaineita, haponkestävää terästä, kumia, hiiltä, poltettua savea ja eräitä muita kivimäisiä aineita. Nyttemmin on myös muovi tullut avuksi. Tosin sen käytöllä on eräitä rajoituksia, mutta on lukuisia tapauksia, joissa se mainiosti korvaa useat tähänastiset käytännössä olleet rakenneaineet.

Yhtiömme kemiallinen teollisuus on saanut tästä muovista hyvän apulaisen, ja vaikka siirtyminen muovin käyttöön onkin vasta alkuvaiheissaan, voidaan jo nyt todeta tulosten vastaavan odotuksia. Tärkeimpänä kemiallisen teollisuuden muoviaineena käytetään karkenemattomiin muoveihin kuuluvaa polyvinylkloridia, jota yleisesti sekä kaupallisessa että jokapäiväisessä kielessä nimitetään PVC:ksi. Se on ulkolainen tuote ja sitä myydään levyinä, tankoina, putkina, laippoina, putkikulmina, putkihaaroina jne.

Levyt ovat yleensä neliömetrin suuruisia paksuuden vaihdella 1—50 mm. Putkien sisäläpimitta vaihtelee 3 mm:stä 6 tuumaan ja vastaavasti paineenkestokyky $\frac{1}{2}$ kg/sm²:stä aina 6 kg/sm² saakka.

Tärkeintä on, että PVC on erittäin vastustuskykyinen kemiallisia syöpymisiä vastaan. Näin ei ole kuitenkaan kaikkiin aineisiin nähden, sillä esimerkiksi bensooli, trikloretyleni ja kuningasvesi liuottavat sen nopeasti. Hyvistä ominaisuuksista mainittakoon lisäksi keveys — ominaispaino vain 1,38 —, heikko sähköjohtokyky ja sopivaisuus kaikenlaiseen muotoiluun. Varjopuolista on haitallisin huono lämmönkestävyys, sillä jo 60° C:ssa se alkaa pehmetä. Tätä suuremmissa lämpötiloissa ei siis PVC:tä voida käyttää.

Nämä tiedot PVC:stä saimme korjauspajojen päälliköltä, dipl.ins. C. J. Cedercreutzilta. Hän kertoi edelleen, että Kuusankosken tehtailla, lähinnä klooritehtaalla, on kokeiltu muovirakenteiden käyttöä jo parin vuoden ajan. Ammattitietojen ja -taitojen kartuttamiseksi tekivät haastateltavamme sekä mestari Pentti Lauren ja piirtäjä Eino Jokinen viime vuoden lopulla kuukauden kestävä opintomatkan Saksaan, jossa he tutustuivat muoviteollisuuteen, muovirakenteiden valmistukseen ja niiden käyttöön. Täten hankittua ammattitietoutta on sitten alettu opettaa tuleville ”muovimiehille”. Huhtikuussa toimeenpan-

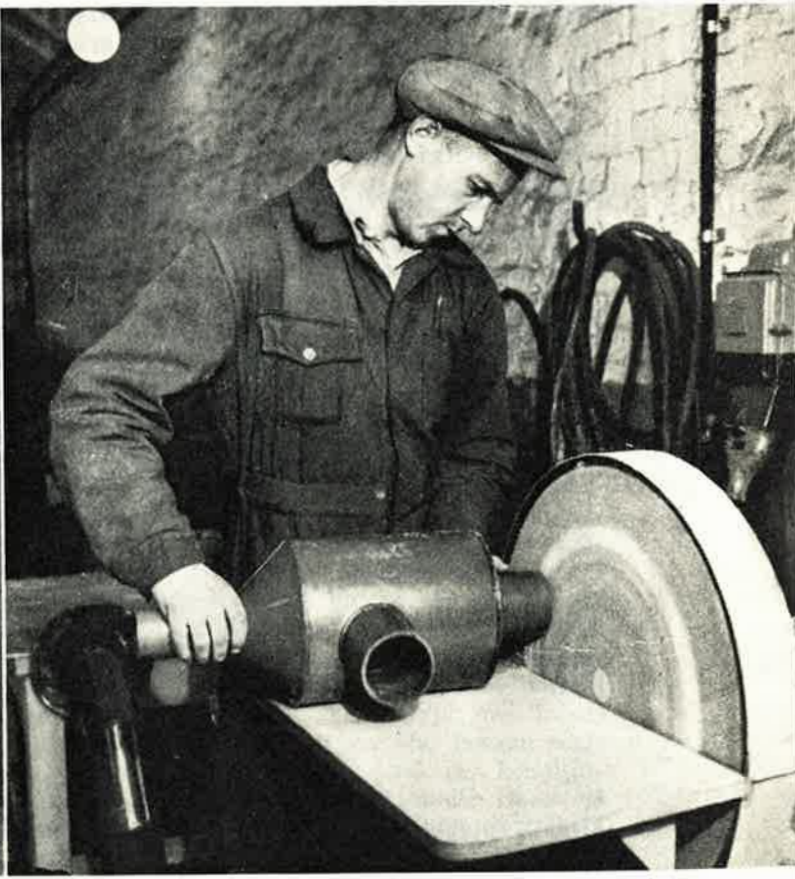
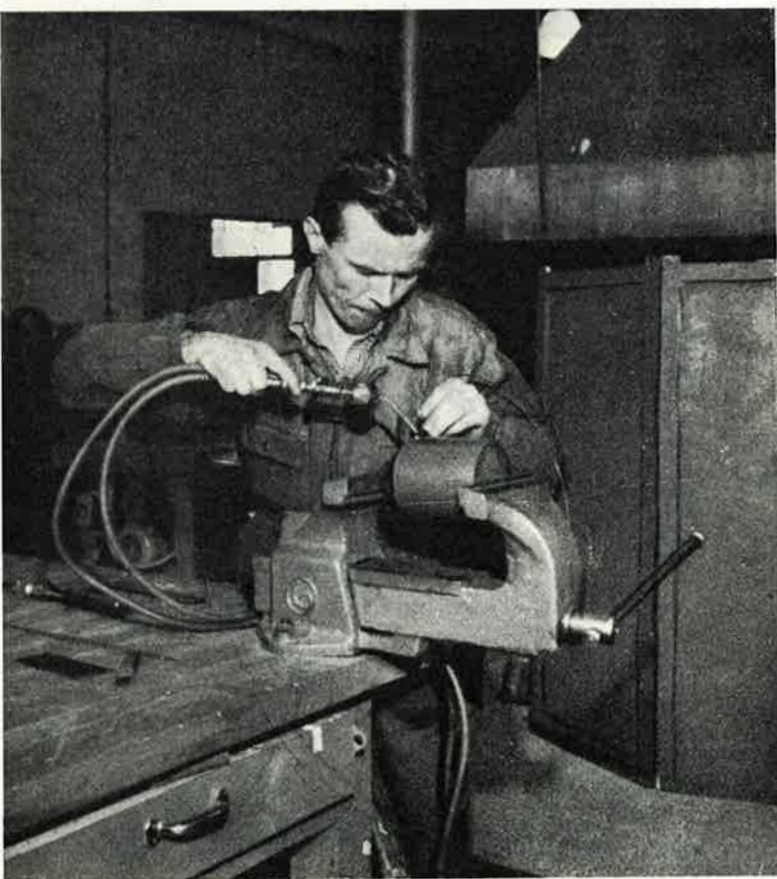
tiin Kuusaan korjauspajalla, johon muovityö on keskitetty, 2-viikkoiset muovityökurssit, ja täten voidaan katsoa uuden ammattiryhmän syntyneen.

Tutustuimme eräänä päivänä mestari Pentti Laurenin opastuksella muovityökurssiin. Kurssilaiset olivat ennestään metallimiehiä ja tottuneita hitsaajia. Korjausmiehiksi heidät on yhä edelleenkin luettava, mutta uudessa ammatissa on joka tapauksessa aivan oma leimansa. Heidän työkaluistaan ja -koneistaan mainittakoon iso työpöytä viilapenkkeineen, vanne-saha, sirkkeli, hiomakone, putkentaivutuspyötä, lämpöuuni ja erikoisrakenteiset hitsauspillit. Siten muovipaja muistuttaa osaksi korjauspajan miesten työpaikkaa, osaksi taas tuo mieleen puusepän työhuoneen.

Kauniin punaista muovia oli levyinä ja putkina parhaillaan työn alaisena ja jo valmiina esineinä. Sen käsittely vaikutti miellyttävältä. Sitä sahattiin sekä sirkkelissä että vanne-sahassa, viilattiin panssariviilalla, porattiin metalliporalla, veisteltiin jne. Levypajan ja metalliverstaan vastaavanlaisiin töihin verrattuna se vaikutti kevyeltä ja siistiltä. Sähköuunissa, jonka lämpötila oli säädetty 130° C:een, kuumennettiin muovilevyjä, jotka lämpöisinä muovautuivat joko puumuottien päällä tai käsin taivuteltuina niille tarkoitettuihin muotoihin. On nimenomaan huomattava,

Arvo Toivonen hitsaamassa muovista muovaamaansa esinettä kuumailmapolttimen avulla.

Armas Mauno on tehnyt muovista pisaraerottimen, jota parhaillaan viimeistelee hiomakoneen avulla.

ettei aine kärsi sitä plastillisesti muovattaessa. Uudelleen kuumennettuna se pyrkii aina palautumaan aikaisempaan muotoonsa.

Eräät kurssilaisista olivat parhaillaan hitsauspuuhissa. Hitsaus tapahtuu erikoisrakenteisen kuuma-ilma-hitsauspillin avulla ja lisäaineena käytetään PVC:stä tehtyä pyöreätä lankaa. Hitsaus suoritetaan 170° C:n lämpötilassa. Tällöin lanka ei vielä sula, vaan muuttuu tahmeaksi ja ikäänkuin liimaa hitsattavat reunat toisiinsa. Hitsaajan on painettava hitsauslanka kohtisuoraan hitsausaumaa vasten suunnilleen käsivartensa omalla painolla ja samalla varottava, ettei lanka pääse liiaksi kuumenemaan. Suurta huolellisuutta ja puhtautta on noudatettava, jos mieli saada syntymään luja liitos. Hyvin ja oikein suoritettuna vastaa hitsauskohta 90 pros. aineen lujuudesta.

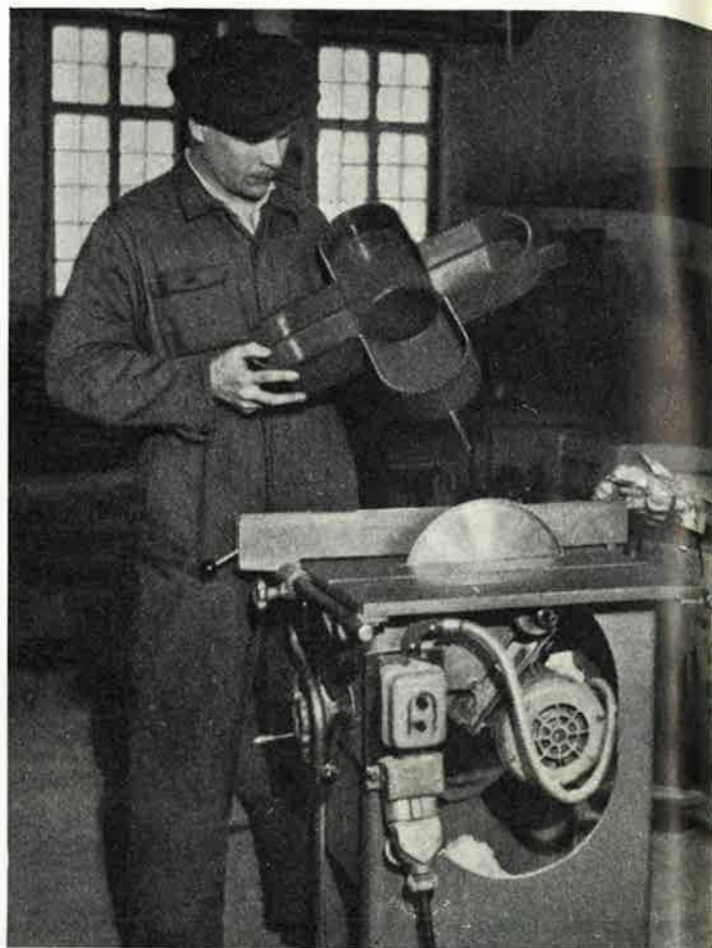
Yksi kurssilaisista oli paksun muoviputken taivutuspuuhissa. Taivutettavan putken pää oli tukittu kartiomaisella puutulpalla, jonka jälkeen putki oli täytetty 120° C:lla hiekalla. Kun hiekka oli tiivistetty, suljettiin toinenkin pää puutulpalla. Tämän jälkeen putkea kuumennettiin varovaisesti avonaisella liekillä, kunnes se muuttui pehmeäksi ja kumimaiseksi. Sen jälkeen lämmitetty putki taivutettiin pöydän päällä puusta valmistettua taivutuskulmaa vasten. Tämän tapahduttua putki heti jäähdytettiin kylmään veteen kastetulla kankaalla ja hiekka kaadettiin nopeasti putkesta, jotta sen lämpö ei uudestaan olisi nostanut putken lämpötilaa ja pehmentänyt sitä.

Monenlaisia muita työvaiheita oli parhaillaan menossa. Putkia liitettiin toisiinsa, laboratorion tarkoituksiin tehtiin suppiloita ja muita kemiallisessa työkentelyssä tarvittavia välineitä. Miehet puuhailivat innostuneesti tämän uuden aineen ja uusien työtapojen parissa.

Mestari Laurenin opastuksella meillä oli tilaisuus nähdä muovirakenteita myös käytössä. Klooritehtaalle on parin viime vuoden aikana ilmestynyt kauniin punaisia PVC-putkia, sekä ohuita että paksuja. Myös mittarimiehet ovat asentaneet niitä kojeittensa yhteyteen. Katolle oli sijoitettu pitkä putki, joka oli ollut käytössä toista vuotta. Se oli kiinnitetty rautatukiin ja yläpuolelle pingoitettu teräsvarppi piti putken vaakasuorassa asennossa. Klooritehtaan laajennus aiheuttaa parhaillaan kovan muovityöurakan, sillä PVC:tä tullaan putkistossa käyttämään huomattavassa määrin. Vastaisuudessa aletaan myös säiliöitä sisustaa PVC-levyillä.

Ylhäällä: Voitto Pesu tarkastelee aikaansaannostaan, muovista tekemäänsä jakokehystä. Hänen edessään "muovimiesten" koneisiin kuuluva sirkkelisaha.

Vieressä: Voitto Pesu taivuttamassa kuumennettua, hiekalla täytettyä putkea mestari P. Laurenin seurassa toimitusta.

Kurssilaiset kuvattuna oppituntien lomassa. Eturivissä keskellä kurssien opettaja, tarkastaja E. Pousár.

VOITELUKURSSIT

Työntekijöiden ammattikoulutuksessa on yhtiömme piirissä alettu kiinnittää huomiota myös voiteluhoon. Kolmatta vuotta sitten järjestettiin Kymin ja Kuusaan paperitehtaiden sekä puuhiomon voitelijoille kurssit ja viime huhtikuun lopulla oli selluloosatehtaiden ja kemiallisten tehtaiden voitelijoiden vuoro istahtaa muutamaksi päiväksi koulun penkille tietojaan kartuttamaan. Nämä 4-päiväiset kurssit järjesti Kymin selluloosatehdas yhdessä Vacuum Oil Companyn kanssa. Opettajana toimi Vacuum Oil Companyn tarkastaja E. Pousár, joka havainnollisti opetustaan raina- ja filmsesityksin.

Tarkastaja Pousár mainitsi, että maailman öljyntuotanto oli v. 1953 655 miljoonaa tonnia, josta määrästä Suomi kulutti 775.000 tonnia eli runsaan tuhannelosan. Voiteluöljyjä käytettiin maassamme mainittuna vuonna 30.000 tonnia. Tekniikan kehittyessä on voiteluöljyjen käyttö tullut yhä tärkeämmäksi. Uusien koneiden yhteydessä syntyy jatkuvasti voiteluprobleemeja, jotka on kyettävä kunnollisesti ratkaisemaan. Tästä voiteluhoon monipuolistumisesta on seurauksena, että voitelijoiden on puolestaan oltava tiedollisesti ja taidollisesti kehityksen tasalla, jos mieli onnistua tärkeässä kitkanpoistamistyössään.

Voiteluaineet jaetaan ominaisuuksiensa puolesta kahteen pääryhmään, öljyihin ja rasvoihin. Edelliset ovat nestemäisiä ja jälkimmäiset kiinteitä. Voiteluaineet läpikäyvät ennen markkinoille laskemista tarkan kontrollin. Niistä tehdään monenlaisia analyysejä, joiden perusteella voidaan päätellä niiden laatu ja sopivaisuus eri käyttötarkoituksiin.

Voiteluaineiden kaukokuljetus tapahtuu säiliölaivoilla, mutta varsinainen jakelu suoritetaan tynnyreissä, öljyt tavallisesti 200:n ja rasvat 100:n kilon tynnyreissä. Öljytynnyreitä käsiteltäessä pitäisi muistaa, ettei niitä saa asettaa sateeseen pystyasentoon, koska tällöin kerääntyy tynnyrin kannen päälle sadetta. Esim. kylmän ilman johdosta saattaa syntyä tynnyrissä alipainetta ja tällöin voi vesi päästä tynnyrin sisään.

Voitelun tärkein tarkoitus on pienentää metallikitkaa. Koneissa on osien hankaus toisiaan vastaan yleensä keskitetty laakereihin. Päätyypit ovat liuku- ja vierintälaakerit. Viimeksi mainitut jaetaan edelleen kuula- ja rullalaakereihin. Laakeriin kohdistuvan kuorman suunnan mukaan erotetaan säteis- ja aksiaalilaakerit. On myös useita muita tapauksia, joissa koneenosat hankaavat toisiaan vastaan. Näin

on laita mm. hammas- ja ketjupyörissä, männissä jne. Paitsi kitkan ehkäisyä varten käytetään voiteluöljyä hydraulisissa järjestelmissä, kuten öljynpaineella toimivissa nosto- ja kuljetuslaitteissa.

Voiteluaineita käytetään sekä suljetussa että avonaisessa järjestelmässä. Viimeksi mainitussa tapauksessa voiteluaine saa vapaasti tippua pois, eikä sitä enää käytetä. Suljetussa järjestelmässä sama voiteluaine sen sijaan kiertää jatkuvasti, kunnes se on likaisuuden takia vaihdettava. Ensiksi mainitusta järjestelmästä mainittakoon avohammas- ja ketjupyörät, jälkimmäisestä erilaiset vaihdelaatikat kuten hammas- ja kierukkavaihteet sekä pakkovoitelujärjestelmät.

Voiteluaineiden lisääminen voidaan suorittaa monella tavalla: sivelemällä (esim. avohammaspyöräparin rasvaus), kaatamalla tai tiputtamalla, puristamalla painaruiskulla, voitelukupin avulla sekä puhdistamalla ja vaihtamalla koko järjestelmä.

Jotta kaksi vastakkain hankaavaa tai vierivää metallipintaa olisi hyvin voideltuja, tulee niiden välissä olla öljykalvo. Liukulaakerin öljykalvo on käyrän kiilan muotoinen, jossa saattaa vallita suuri paine. Tämän kalvon pakottamana asettuu akseli pyöriesään vinoon epäkeskeisesti ja palaa pysähtyttyään takaisin alkuasentoonsa. Öljykalvo muodostuu myös rasvasta. Vierintälaakerissa muodostuu öljykalvo alustan ja vierivän pinnan väliin. Erittäin nopeasti pyörivissä vierintälaakereissa vierivät osat eivät ehdi tulla aina mukaan, joten liike muodostuu osittain liukumiseksi. Ilman öljykalvoa ei laakeri voi toimia tarkoitustaan vastaavalla tavalla.

Avojärjestelmässä öljy menee yleensä hukkaan, mutta suljetussa järjestelmässä voidaan likaantunut öljy ottaa talteen. Mekaaniset epäpuhtaudet — öljyn sekaan on joutunut esim. hiekkaa, metallijauhetta tai muuta roskaa — voidaan poistaa joko linkoamalla tai yksinkertaisesti keräämällä puhdas öljy seisseen öljyn pinnalta pois. Liuennut epäpuhtauksia voidaan taas poistaa suodattamalla. Taloudellisesti on öljyn puhdistamisella erittäin suuri merkitys.

Koneiden ja laitteiden virheettömän käynnin yhtenä tärkeänä edellytyksenä on oikea ja tarkoituksenmukainen voitelu. Jotta tässä onnistuttaisiin, on osattava valita oikea voiteluaine kulloinkin kysymyksessä olevaan tarkoitukseen, käytettävä voiteluainetta oikein ja pidettävä voitelukohdetta jatkuvasti silmällä. Voiteluolosuhteiden on koko ajan pysyttävä määrättyissä rajoissa, ja on pidettävä huolta siitä, ettei epäpuhtauksia pääse voiteluaineeseen. Puhtaus onkin voitelun a ja o.

Kurssiohjelmassa oli myös käytännöllisiä harjoituksia. Mm. kokeiltiin erisuuruksilla Stauffer-rasvakupeilla, ja yleisenä havaintona todettiin, että tavallisesti kierretään liian paljon rasvaa, mistä seikasta luonnollisesti aiheutuu tarpeetonta voiteluaineen tuhlausta. Samoin koetettiin käsin koskettamalla arvioida esineiden lämpötiloja.

Lopuksi kurssin opettaja tarkastaja Pousár piti kertauskuulustelun. Dipl.ins. Erkki Laasonen kiitti opettajaa mielenkiintoisesta ja antoisasta opetuksesta ja kurssilaisia heidän osoittamastaan asianharrastuksesta. Osanottajien kiitokset esitti voitelumestari Aarne Palonen.

Mitalimies

Huhtikuun 23 päivänä Kymintehtaan virkamiesklubilla pidetyssä tilaisuudessa ojennettiin mestari Alvar Harlinille tasavallan presidentin hänelle myöntämä Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan I luokan mitali. Kuvassa maisteri Lilli Viherlaiho kiinnittää mitalin mestari Harlinin rintapiileen. Oikealla rakennusosaston päällikkö, dipl.ins. Unto Viherlaiho, joka puhui mitalinsajalle.

Vanhan voikkaalaisen kertomaa viime vuosisadan puolelta

Lehdessämme on julkaistu useita kuvauksia ja haastatteluja, jotka ovat valottaneet kotiseutemme menneisyyttä, varsinkin viime vuosisadan loppupuolen aikoihin, jolloin teollisuus teki tänne tuloaan. Tällä kertaa meillä on tilaisuus tarjota lukijoillemme Juho Kaalin pää n muistelmia, jossa hän kuvailee omaa lapsuuttaan ja nuoruuttaan, kotikyläänsä Mattilaa ennen Elfvingin aikaa ja tehtaan alkuvuosia. Tämä kotiseutukuvaus on palkittu Kuusankosken kunnan kotiseutu- ja museolautakunnan järjestämässä kirjoituskilpailussa. Juho Kaalin pää täyttää tämän vuoden joulukuussa 80 vuotta. Yhtiötä hän palveli yli 53 vuotta toimien mallipuuheppänä. Hän kuuluu niiden lukuisten joukkoon, jotka talonpoikaisista oloista läheneinä ovat siirtyneet teollisuuden palvelukseen ja tehneet sen tarjoamalla työsaralla pitkän päivätyön.

Istuessani v. 1883 8-vuotiaana poikasena isäni myllykuorman päällä matkaten kohti mattilaisten myllyä, joka oli rakennettu Voikankosken rannalle, olivat näkymät tien varrella aivan toiset kuin nykyisin.

Ajettuamme Mattilan keskikylästä seppä Eskolan pajan luokse tuli vastaamme taloton, mäntymetsää kasvava taival. Varsinkin nykyisen Voikan työväentalon kohdalla oli metsä niin tiheä, että kapea tiemme hämärtyi auringonsäteiden pysähtyessä yllämme olevaan oksakattoon.

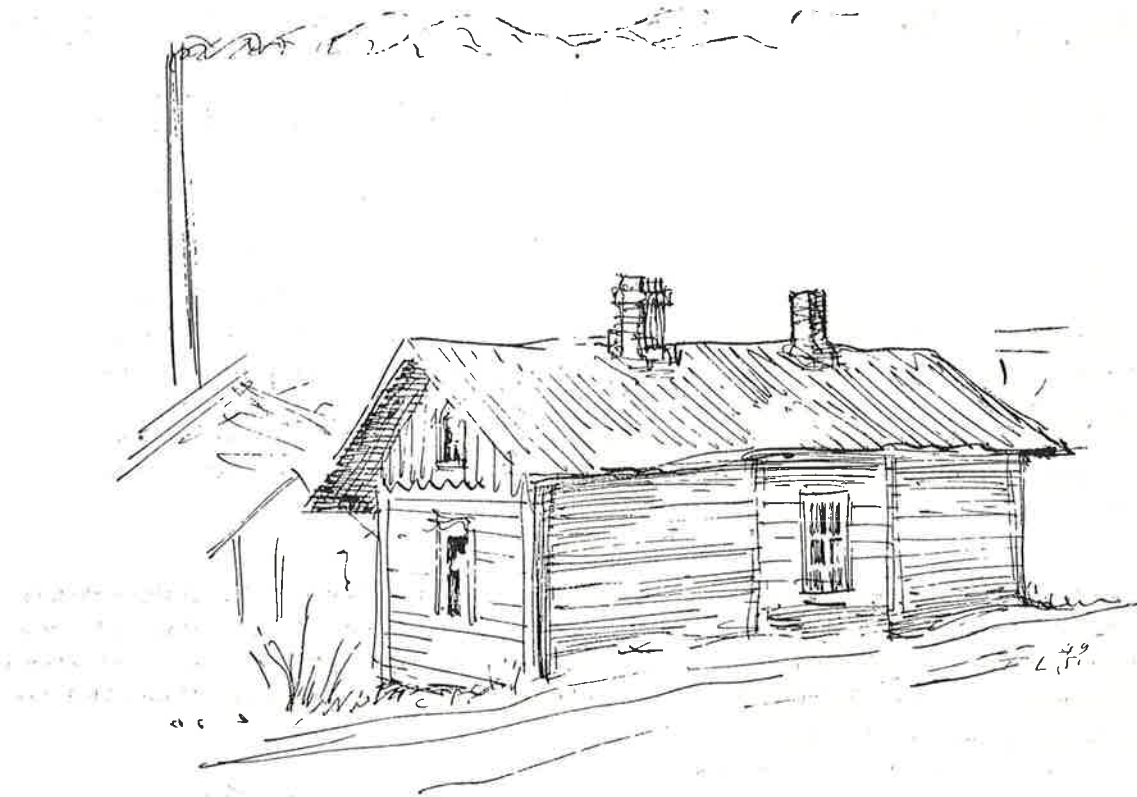
Matkan edelleen jatkuessa saavuimme tienhaaraan. Oikeanpuoleinen tie nousi ylös Sikastemäkeä (nyk. Laarinmäki) johtaen kohti Oravalan kylää. Vasemmalle suuntautuva tie, jota pitkin hevosemme kääntyi kulkemaan, oli myllytiemme. Teiden haarautumiskohdassa oli talo, jonka omisti Tuomas Pekkola, paremmin tunnettu Tienhaaran Tokon nimellä. Mainittu talo purettiin muutama vuosi sitten ja paikalle on nyt rakennettu KOP:n Voikan konttori.

Kun olimme ajaneet noin puoli kilometriä metsästä alamäkeä, pysähtyi hevosemme kuormineen Tuuskarinmäen (nyk. Osuuskaupanmäki) juurelle levähtämään. Edessä oli pitkä nousu mäen päälle. Tällä kohtaa tie oli hyvin kapea. Niinpä mäen yläosassa (nyk. Sillgrénin talon kohdalla) oli tien vieressä suuri kivi, jonka kupeeseen olivat myllymiesten kärryjen akselit vuosikymmenien kuluessa uurtaneet syvän vaon. Päästyämme mäen päälle tie leveni sen verran, että hevoset voivat sivuuttaa toisensa. Tien vasemmalla puolella (nyk. Ikäheimosen talon kohdalla) oli räätäli Antti Kossilan talo. Sen ohitettuamme saavuimme komeaan haapametsikköön (nyk. Isonkonttorin tienoilla), jossa lehtien rauhaton havina pientä myllymiestä hiukan pelotti. Kun olimme

sivuuttaneet David Sipilän talon (nyk. virkamiesklubin alapuolella), ääni yhä voimistui, mutta se ei enää ollut lähtöisin puista, vaan oli edessä olevan kosken kohinaa. Nyt ajoimme alas Myllymäkeä kos-

Tämän muistelman kertoja Juho Kaalinpää.

Tienhaaran Tokon mökki viimeisillä päivillään vähän ennen purkamista.

ken rantaan (nyk. Voikan selluloosatehtaan kohdalla) ja ohjasimme jyväkuormamme alempana sijaitsevan Mattilan myllyn oven eteen. Ylempi rakennus oli Oravalan mylly.

Isäni kantaessa säkkejä sisälle juoksin rantakalliolle katselemaan Voikankosken kuohuja, jotka valtoimenaan kohosivat usean metrin korkeuteen. Myllyn läheisyydessä oli ns. Haaviponni, jossa oli kaloja runsaasti. Näin miten myllyn sivuitse, rannan suunnassa kulkevaa pajujen ja leppien reunustamaa tietä pitkin kulki joukko tukkilaisia kantaen venettänsä kohisevan kosken ohitse.

Illan hämärtyessä suuntasimme matkamme kotiin.

*

Muutaman vuoden kuluttua oli paimenpojasta varttunut nuorukainen, jonka suuren perheen vanhimpana lapsena täytyi lähteä isän kanssa ansio-työhön.

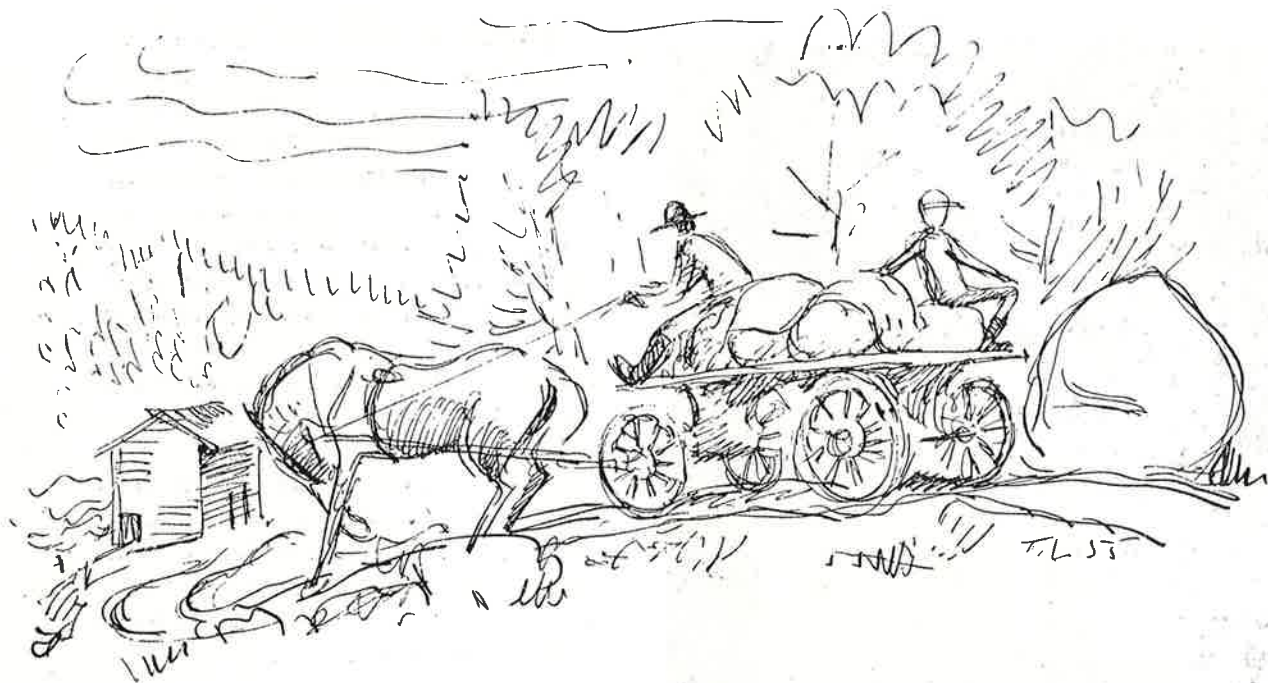
Talvet olin metsätoissa. Lujasti täytyi pojan yrittää isompien rinnalla. Tukeista, jotka piti kuoria puhtaiksi, maksettiin 9—10 penniä kappaleelta. Halkokuuutio tuotti tekijälleen 40 penniä. Uittotoissa olin viitenä kesänä työskennellen Gutzeit-yhtiön pal-

veluksessa. Mainittu yhtiö kuljetti tukkeja Valkealan reittiä pitkin Kymijokeen.

Työnämme oli tukkien uittaminen Lappalanjärvestä Harjunjoen suuhun. Varsinainen työaika oli aamusta 5:stä iltaan 8:aan. Usein sattui kuitenkin niin, että lautta, joka tuotiin hevoskiertoa käyttäen, saapui vasta illalla. Tällöin meidän täytyi jatkaa päivää ja lähteä suoltamaan tukkeja Harjun rautatie-sillan alitse kohti maantiesiltaa. Huonolla säällä saattoi tähän työhön kulua koko seuraava yö. Mitään ylityökorvausta ei maksettu. Seuraavana aamuna oli taas oltava valmiina uuteen uittoon.

V. 1891, ensimmäisenä tukkilaiskesänäni, sain palkkaa 45 markkaa kuukaudessa. Seuraavana kesänä kuukausiansio nousi viidellä markalla, kunnes viimein, viiden uittokauden perästä, saattoi saada 70 mk:n kuukausitulon.

V. 1896 sain tietää, että Mattilan myllyn läheisyyteen alettaisiin pian rakentaa paperitehdasta. Päästäkseni mukaan tehdasta tekemään menin marraskuun 1. päivänä mainittuna vuonna rakennusmestari Emil Hellströmin luo, joka johti rakennustöiden valmisteluja, ja tiedustelin itselleni työpaikkaa. Pääsin 20 miehen työryhmään.

Kaalinpään talon myllykuorma matkalla kylän myllyyn Voikankosken partaalle.

Seuraavana päivänä aloitimme työt puiden kaatamisella siltä alueelta, johon tehdas oli suunniteltu rakennettavaksi. Tiiliruukin rakentaminen oli aloitettu juhannuksen maissa samana vuonna. Tehtaan rakennuskivet louhittiin Virtakivestä, nykyisen selluloosatehtaan yläpuolelta.

Merkki töiden alkamisesta ja päättymisestä annettiin kellonsoitolla. Sen suoritti puuseppä Matti Sipilä. Päiväpalkka oli 1½ markkaa ja työpäivä oli 12½-tuntinen.

Tilinmaksu tapahtui Mattilan myllärin asunnon eteisessä. Maksamisen suoritti isännöitsijä, kunnallisneuvos v. Fieandt. Hän toimi myös tehdasrakennuksen kasöörinä. Asuntona hänellä oli Yrjönojjalla sijaitseva rakennus, jota myöhemmin on käytetty mm. kansakouluna ja kerhohuoneistona.

V. 1898 helmikuun 10. päivänä aloitti I paperikone toimintansa. Seuraavana vuonna valmistui II kone. V. 1900 valmistuivat III ja IV paperikone ja v. 1901 selluloosatehdas.

Viime vuosisadan lopulla rakennettiin vielä mm. iso tiiliruukki, puiden nostolaite, Isokonttori, Riitalan kasarmi sekä raamisaha, jonka jäännöksiä näkyy vielä uuden maantiesillan läheisyydessä.

Ensimmäisinä toimintavuosina suoritti puun ja paperin kuljetuksen Voikan tehtaan ja Harjun aseman välillä 40 hevosta. Tämä hankala kuljetusmuoto voitiin poistaa v. 1901 rautatien valmistuttua Savon radalta Haarakalliolta tehdasalueelle.

Ikävä vastoinikäyminen kohtasi tehdasta v. 1906. Silloin paloivat I, II ja V paperikone. Vain III ja IV kone säästyivät tulen tuhoilta, lähinnä hyvien palovien ansiosta.

Viime vuosisadan lopulla aloitettu tehdaslaitosten rakentaminen Voikankosken rantamille on vaikuttanut maisemien muuttumiseen sekä koko henkisen ja aineellisen elämän nopeaan kehitykseen kotiseudullemme.

Kuvittanut Tapani Lemminkäinen.

Muistitieto ja sananparret talteen

Kuluvan kesän aikana tullaan Kuusankosken kotiseutu- ja museolautakunnan toimesta jatkamaan vanhan perimätiedon muistiinmerkitsemistä paikkakunnalla. Tätä tehtävää suorittaa fil.ylioppilas Kaisu Kuusinen. Koska kaikki hyvämuistiset haastateltavat eivät ole ennakolta tiedossa, pyydetään tässä suhteessa paikkakuntalaisten apua. Ilmoituksia otetaan vastaan toimituksessamme.

Parhaillaan on Kuusankoskella menossa sananparsikilpailu. Paikkakuntamme erikoislaatuiset olosuhteet ovat synnyttäneet omat sananpartensa, tarinansa ja kaskunsa, jotka olisi syytä tallettaa jälkipolville. Kilpailuaika päättyy ensi marraskuun 15 päivänä. Kirjoitukset voidaan jättää nimimerkillä varustettuna toimitukseemme.

Prof. Eeva Jalavisto selvittelee esitelmässään vanhenemisen ongelmaa.

Alla: Eläkeläiset ovat täyttäneet Kuusankosken seuratalon avaran salin.

Viereisellä sivulla: Voikan eläkeläisjuhlan harrasta kuulijakuntaa.

Neljänä perättäisenä vuotena on yhtiöltä eläkettä nauttiville henkilöille järjestetty kevätjuhla, erikseen Kuusankoskella ja Voikkaalla. Viimeksi pidettiin sellainen huhtikuun 24 p:nä molemmissa paikoissa alkaen se Kuusaan seuratalossa klo 13 ja Voikan seuratalossa klo 15. Kummatkin salit oli kukkakoristeluin saatettu tavallista juhlavampaan asuun. Sosiaalisaston hankkima ohjelma oli tälläkin kertaa monipuolinen ja arvokas ja sen kohokokhdaksi muodostui prof. Eeva Jalaviston esiintyminen. Vanhenemisen ongelmaa käsittelevässä esitelmässään hän selvitteli kysymystä ihmisen eliniän ja vanhenemisen välisistä suhteista. Julkaisemme seuraavassa selostuksen mainituista tilaisuuksista, joihin kutsuvieraita oli saapunut yhteensä noin 600 henkeä.

Eläkeläisten kevätjuhlat

KUUSANKOSKELLA

aloitti ohjelman suorituksen Kuusankosken Orkesteri soittamalla allegretto- ja menuetto-osat Haydn'in Sotilassinfoniasta. Juhlavieraat toivotti tervetulleiksi sosiaalipäällikkö V. Salander lausuen ilolla toteavansa, että näin runsaslukuisesti on saavuttu tähän tilaisuuteen, joka on tarkoitettu kunnianosoitukseksi niille, jotka ovat elämäntyönsä yhtiön piirissä suorittaneet. Rva Alli Lampila lauloi rva Maija Laukan säestämänä Palmgrenin "Lintuselle" ja kansanlaulusovituksen "Iitalaulu" sekä Merikannon "Laula tyttö" ja "Tula tuulan", ja taiteilija Saima Norosara-Hannula esitti lausuntaa, säkeitä muinaisrunoudestamme sekä Kaarlo Sarkian ja Aale Tynnin runoja. Kymintehaan Sekakuoro "Kaiku" kajautti musiikinopettaja H. Koskensepän johtamana kolme laulua, nimittäin Hagforsin "Laulu Vuokselle", Tuukkaseen "Oravan laulun" ja Schumannin sävellyksen "Tervehdys keväälle". Sitten olikin vuorossa professori Eeva Jalavisto, joka esitelmässään selvitteli kysymystä ihmisen eliniän ja vanhenemisen välisistä suhteista. Vanhenemisen ongelma, hän sanoi, on hyvin aktuelli sekä biologiassa että lääketieteessä kuin myös yhteiskunnallisena kysymyksenä. Ihmisen eliniän määräävät suurelta osalta perinnölliset tekijät. Löytyy sukuja, joissa elinikä pitkin matkaa on tavallista pitempi tai tavallista lyhyempi. Vanheneminen liittyy läheisesti ihmisen elinikään. Vanha ihminen ei voi enää olla samanlainen kuin lapsi. Elämä jättää häneen jälkensä. Minkälaisia sitten ovat vanhenemisen oireet? Suurin osa niistä ei kuulu tavalliseen elämänmenoon, vaan on seuraus sellaisista tautitiloista, jotka eivät ole vältettävissä. Tautitiloja taas saattavat aiheuttaa esim. ulkonaiset olosuhteet eikä niinkään vanheneminen, kuten aikaisemmin oletettiin. Osa niistä on satunnaisiakin. Esim. puutostila voi johtaa muutoksiin, jotka näyttävät van-

henemiselta. Ravinnollakin voi tässä suhteessa olla osuutensa. Niinpä verisuonien kalkkeutuminen, joka on tauti eikä vanhenemisen oire, alkoi meillä sata-vuosina yllättäen vähentyä, mikä johtui niukasta ravinnosta. Sen sijaan Ruotsissa, missä sota-aika ei ravitsemustilanteessaan aiheuttanut sanottavampia muutoksia, verisuonten kalkkeutumista todettiin samassa laajuudessa kuin ennenkin. Yleensä aina jokin tauti ihmisen tappaa. Tiettyssä ajankohdassa hyvin vähäinenkin syy saattaa johtaa kuolemaan. Eräänä kaikkein yleisimmin esitetynä seikkana mainitaan, että kuoleman vaara kasvaa iän mukana. Mutta tähän voidaan sanoa, että monien tautien suhteen käsitys on muuttunut ja useat taudit ovat tulleet entistä harvinaisemmiksi ja vaarattommiksi. Sikäli kuin pysytään tauteja välttämään, voidaan pysyä pirteinä ja toimintakykyisinä. Jos noudatettaisiin niitä linjoja, joita lääketiede viitto, suuri osa vanhenemisen ilmiöistä voitaisiin välttää. Missään tapauksessa ei tarvitse ajatella ns. lasikaappielämää. Näyttää siltä, että kaikkein haitallisinta on, jos ihminen jättäytyy sen käsityksen varaan, että on niin vanha, ettei mihinkään kykene eikä mitään jaksa tehdä. Lopuksi puhuja mainitsi, että hyvin lihavat ihmiset harvoin elävät niin vanhoiksi ja pysyvät niin virkeinä kuin laihat. "Linjoja" pitäisi hoitaa.

Suurella mielenkiinnolla kuullun esitelmän päätyttyä seurasi kreivitär Kamenskyn balettikoulun oppilaiden esityksiä, "Kiiltomatoidylly" Tuula Valkaman ja Ritva Varkilan tanssimana sekä "Lemmikki" Maija Laukan soolonumerona. Säestyksestä huolehti rva Laukka. Yhteislaulun jälkeen pidettiin pieni väliaika, jolloin juhliavieraalle tarjottiin hedelmiä ja karamelleja. Ohjelman jälkiosasto aloitettiin yhteislaululla. Sitten avautui esirippu jälleen balettiesitystä varten ja nyt nähtiin Marita Nikulan tanssivan "Kuolevan joutsenen" sekä Tuula Valkaman ja Ritva Varkilan

unkarilaisen czardaksen. Toistamiseen esiintyi myös taiteilija Norosara-Hannula lausuen muutamia Kantelettaren runoja. Loppunumerona oli ohjelmassa Kuusankosken Naisvoimistelijain jäsenten kansantanhuesitys, "Koiviston polska" sekä "Kiikkuri, kaakkuri". Ne oli ohjannut rva Eila Helén ja säestäjänä toimi voimistelunopettaja J. A. Sepponen. Juhla päättyi yhteisesti laulettuun "Suvivirteen".

VOIKKAALLA

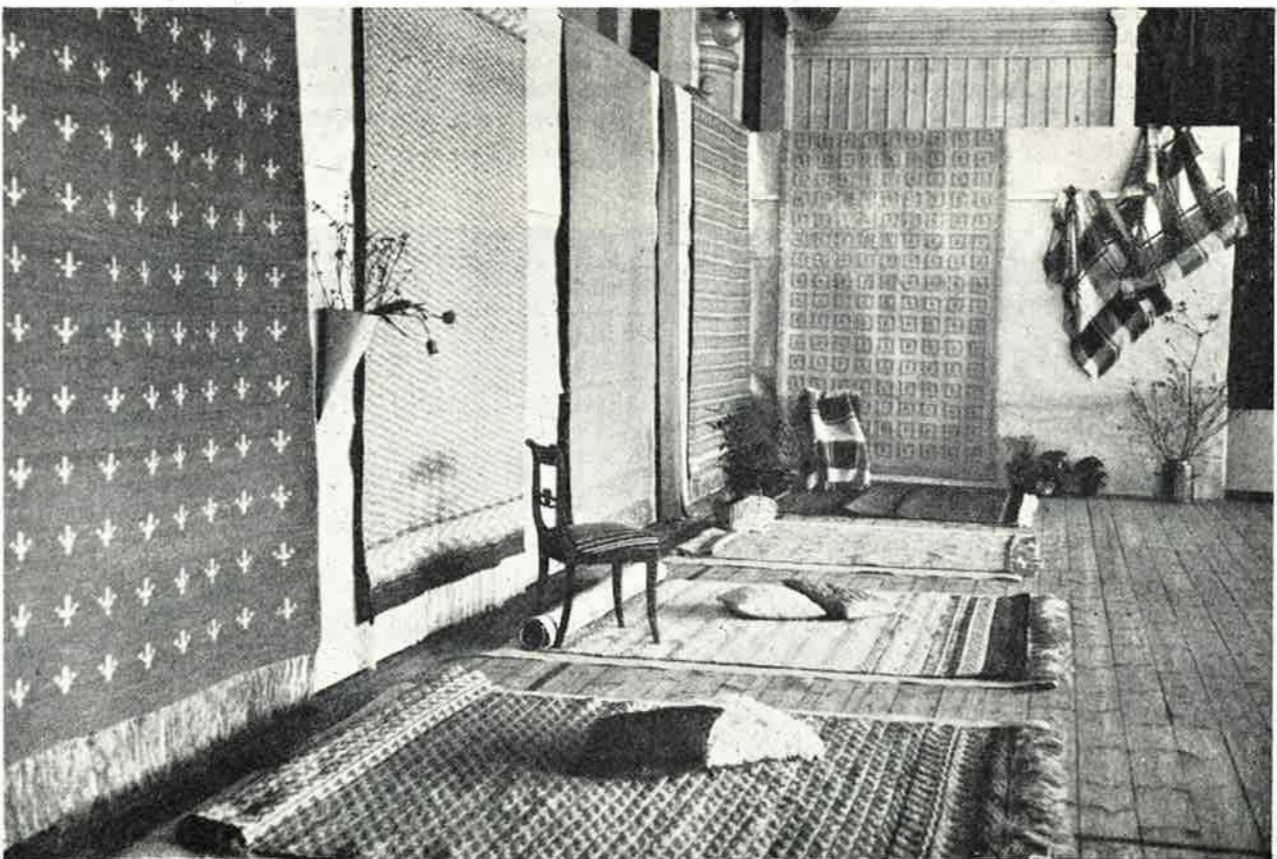
oli ohjelma suurin piirtein samanlainen kuin Kuusaalla. Prof. Jalavisto piti sielläkin esitelmän, tait. Norosara-Hannula lausui ja balettikoulun oppilaat tanssivat. Soitosta huolehti Voikan Työväen Musiikkiyhdistyksen torvisoittokunta, joka O. Niemelän johdolla soitti aluksi johtajansa säveltämän marssin "Teräsnyrkit" sekä sikermän Merikanto-säveliä albumista n:o 2. Tervehdyspuheen piti varatuomari Aunis K. Kantonen ja kuorolaulua esitti Voikan Sekakuoro johtajaopettaja Paavo Laurikaisen johtamana laulaen Boreniuksen "Muiston", Faltinin sovittaman kansanlaulun "Yksin istun ja lauleskelen" sekä Moringin "Alppilaulun". Ennen loppulaulua kuultiin pikku tytösten Seija Suur-Nuujan laulavan pari laulua. Myös Voikkaalla saivat juhlavieraat hedelmiä ja karamelleja sisältäneen pussin. Eläkeläisten puolesta kiitti rva Hilda Stenholm yhtiötä ja sosiaaliosaston virkailijoita kevätjuhlan järjestämisestä.

KUDONTATÖIDEN NÄYTTELY

Yhtiömme kutomoilla Kuusankoskella ja Voikkaalla viime vuoden aikana valmistetuista töistä osa oli toukokuun 22 ja 23 päivinä näytteillä Kuusankosken seuratalossa. Näyttelyä selosti kutsuvieraille asiantuntemuksella Kuusankosken kutomon kudonnanohjaaja, tekstiilitaiteilija Annikki Salmi. Hän mainitsi mm., että kutomoissa työskenteli viime vuoden aikana yhteensä 360 henkilöä, jotka valmistivat mm. 150 kpl. isoja mattoja, 2.378 m kapeaa mattoa, 1.200 m koriste- ja hyötykankaita sekä lisäksi ryijyjä, ruokapöydän liinoja, peite- ja matkahuopia, tyynyjä, hartialiinoja ym. käytännöllistä ja kaunista, joista osa näkyy alhaalla olevassa kuvassa. Harrastelijoitten saavutukseksi tulos on erittäin kunnioitettava ja todistaa, ettei ahkeruutta ja sinnikkyyttä ole kutojilta puuttunut.

Näyttely sai osakseen ansaittua huomiota ja sitä kävi katsomassa harvinaisen runsas yleisöjoukko.

Kudonnan ohjauksesta Voikan kutomolla on 18.2. alkaen huolehtinut käsityönopettaja Liisa Brandt.

Voikan Sekakuoro juhlaconserttinsa päätyttyä runsaan kukkatulvan keskellä. Edessä istumassa kuoron johtaja, johtajaopettaja Paavo Laurikainen. Oikeassa kulmassa kuoron vastavihitty lippu.

Voikan Sekakuoron 25-vuotisjuhlakonsertti

Sunnuntaina huhtikuun 24 päivänä vietettiin Voikan seuratalossa kohottava ja mieliinpainuva kuorojuhla. Voikan Sekakuoro juhli neljännesvuosisataista laulutaivaltaan antamalla taiteellisesti korkeatasoisen konsertin, jota kuulemaan oli saapunut salintäyteinen, kiitollinen kuulijakunta.

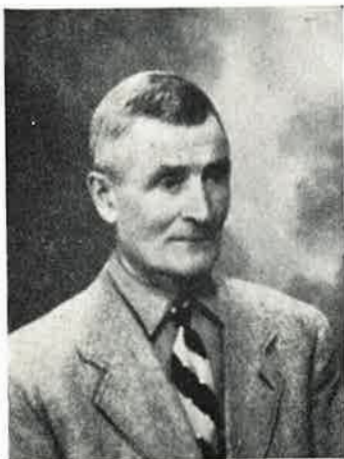
Voikkaalla on harrastettu kuorolaulua ainakin puolen vuosisadan ajan. Kuoro toisensa jälkeen on aloittanut, mutta myös aikanaan sammunut, niin kuin usein sattuu vapaaehtoisin voimin tapahtuvassa musiikki-toiminnassa. Sitä vastoin Voikan Sekakuoro paikkakunnan aikaisempien musiikkirientojen jatkajana ja kehittäjänä on osoittautunut elinvoimaiseksi ja saavuttanut kauniita taiteellisia tuloksia. Yhtenä tärkeänä tekijänä on ollut se, että kuoron johto on alusta lähtien ollut johtajaopettaja Paavo Laurikaisen taitavissa käsissä. Hän on saanut laulajajoukkonsa pysymään uskollisesti koossa — onpa kuorossa vielä muutamia perustajajäseniäkin — ja on kuoron valmentamisessa kiinnittänyt huomiota äänenmuodostuksellisiin seikkoihin. Niinpä kuoron esityksissä onkin havaittavissa varmuutta ja nautittavaa kuoro-sointia. Kiitoksesta saakoot osansa myös laulajat, jotka ovat pysyneet uskollisina tälle jalolle harrastukselleen ja antaneet oman arvokkaan lisänsä paik-

kakunnan kulttuuririennolle. Lukuisat ovatkin ne konsertit ja muut tilaisuudet, joissa kuoro on esiintynyt. Erityisesti muistettakoon tämän lehden palstoilla kuoron esiintymiset yhtiön järjestämissä juhlatilaisuuksissa.

Juhlakonsertin puitteet olivat kauniit. Kymenlaakson laulun jälkeen tuotiin kuoron eteen kuoron vastavalmistunut lippu, jonka pastori Edvin J. Laurema vihki tarkoitukseensa sanoen mm.: "Samalla kun tämäkin kuoro tahtoo laulunsa kohottaa yhteiselle isänmaalle, samalla se tahtoo ylistää sitä työtä, mitä sen omalla kotiseudulla on tehty ja tehdään." Kuoro tervehti kauniisti lippuaan laulamalla P. J. Hannikaisen "Kotiseudulle".

Juhlakonsertin ohjelma käsitti etupäässä kotimaista kuorokirjallisuutta, joukossa eräitä vaikeitakin lauluja, kuten Maasalon "Kirkkovenheessä" ja Kuulan "Virta venhettä vie". Konsertin juhlavana päätösnä esitettiin vaikuttavasti Sibeliuksen "Vapautettu kuningatar" rouva Hillevi Hissan huolehtiessa säästyksestä.

Juhliva kuoro joutui lukuisten onnentoivotusten kohteeksi. Kymin Osakeyhtiön onnittelut esitti konttoripäällikkö, varatuomari Aunis K. Kantonen.

Emil Fält.

Pitkäaikaisesti palvelleita

Lauri Nyman.

SORVAAJA EMIL FÄLT

Voikan korjauspajalta tulee 13. 9. 55 olleeksi 55 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt Sippolassa 23. 8. 1885, joten hän syyskesällä täyttää 70 vuotta.

Fält tuli vanhempiensa mukana Voikkaalle ja pääsi v. 1898 apupojaksi korjauspajalle, missä hänestä ajan mittaan kehittyi täysin ammattitaitoinen metallisorvaaja. Elokuussa 1912 hän meni sorvaajaksi Hallan Tehtaille, mutta palasi muutaman vuoden kuluttua Kymintehtaalalle, missä sitten työskenteli sorvaajana Kymin korjauspajalla, sähkökorjaamolla ja klooritehtaan korjaamolla aina vuoteen 1950 saakka, jolloin hän siirtyi Voikan korjauspajalle ollen siellä edelleenkin työssä. Iästään ja yli puolivuosisataisesta palvelusajastaan huolimatta Fält vaikuttaa vieläkin reippaalta ja suorittaa tehtävänsä hyvin.

VUOROMESTARI LAURI NYMAN

Kymin paperitehtaalta tulee 14. 8. 55 olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 26. 4. 1890 Kuusankoskella ja on toisen polven yhtiöläisiä. Koulunkäyntinsä lopetettuaan hän oli poikasena "Tuomalan töissä" Kuusaan saarella nauvoja oikomas- sa ja tiilimurskaa jauhamassa. 5. 5. 1905 hänet otettiin vakinaiseen työhön prässipojaksi Kuusaan paperitehtaalalle ja siitä se sitten alkoi pitkä paperintekijän ura. Kaikki väliasteet läpikäytyään hän sai 29 vuotta siten nuoremman ja myöhemmin vanhemman paperimestarin vakanssin.

Nymanin vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon, että hän nuorempana kuului raittius-, nuoriso- ja urheiluseuroihin. Hän on ollut innokas hiihdon harrastaja aina ikämiesvuosiin saakka ja osallistunut myös kilpailuihin, joista hänelle kertyi joukko pal-

kintojakin. Suojeluskuntaan hän kuului koko sen olemassaoloajan saaden erinäisiä ansiomerkkejä. Mes- tarikerhon jäsenenä hän on ollut kerhon perustami- sesta lähtien ja kuuluu jäsenenä myös Teknillisten Toimihenkilöiden Liiton paikallisosastoon.

PAPERITYÖLÄINEN HILMA SOFIA KUNNAS

Kymin paperitehtaalta tulee elokuun 15 p:nä olleeksi niin ikään 50 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 2. 4. 1887 Jyväskylässä. Elokuun 2 p:nä 1903 hän tuli työhön Kuusaan paperisaliin, missä toimi eri- laisissa tehtävissä vuoteen 1924, jolloin siirtyi Kymin paperitehtaalalle lajittelijaksi. Nykyisessä toimessaan apulaisena leikkuukoneella hän on ollut 26. 2. 49 läh- tien. Kun hän on sairauden takia ollut pitkän aikaa poissa työstä, emme ole onnistuneet saamaan hänestä tarkempia henkilötietoja.

KONEENHOITAJA ARTTUR EEMIL NUMMELIN

Kymin paperitehtaalta tulee 13. 7. 55 olleeksi 45 vuot- ta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt Kymin- tehtaalalla ja on myös toisen polven tehtaalaisia, sillä hänen isänsä palveli yhtiötämme kuolemaansa saak- ka. Jo poikasena Nummelin tuli 29. 5. 1907 työhön Kymin selluloosatehtaalalle, mistä 4. 3. 10. siirtyi pa- peritehtaalalle. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin v. 1917, joten hän tulee toimineeksi tässä vastuunalai- sessa tehtävässä yhtäjaksoisesti 38 vuotta.

TRIIN VALMISTAJA EINAR WALDEMAR KYTÖ

klooritehtaalta tulee 5. 7. 55 olleeksi 40 vuotta yh- tiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 13. 5. 1893 Kuusankoskella ja siten hän on jo lapsuusajoistaan

Hilma Kunnas.

Arttur Nummelin.

Einar Kytö.

lähtien ollut läheisessä tuntumassa yhtiöömme samoin kuin hänen sukunsakin jo neljän polven aikana.

Käytyään koulunsa Kytö tuli 16-vuotiaana yhtiön palvelukseen haapojen vuolijaksi. Sen jälkeen hän työskenteli useilla eri osastoilla, kuten rakennus- ja sähköosastoilla, Kymin selluloosatehtaalla ja tallilla, ollen kuitenkin välillä vuosina 1916—18 Valtion Rautateiden palveluksessa. Vuonna 1920 hänen työpaikakseen tuli Kuusaan selluloosatehdas, missä hän palveli aina vuoteen 1940, pisimmän aikaa eli 16 vuotta selluloosankeittäjänä. Mainitun tehtaan lopettamisen jälkeen hän oli vuoden korjauspajalla siirtyen sitten nykyiseen toimeensa triin valmistajaksi klooritehtaalle.

Ammatissaan hankkimansa pätevyyden Kytö on välittänyt nuoremmille työtovereilleen. Hän omaa leppoisan luonteen, mistä usein on iloa hänen kanssaihmisilleenkin.

LASTAAJA EEMIL VUORELA

Kymin paperitehtaalta tulee 6. 8. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiöemme palveluksessa. Hän on syntynyt 26. 9. 1897 Valkealassa. Jo 13-vuotiaana hän tuli työhön Kymin ulkotyöosastolle. Oltuaan välillä Kuusaan sahalla ja Kymin rakennusosastolla hän siirtyi 5. 6. 1935 Kymin paperitehtaalle lastaajaksi ollen tässä toimessa edelleenkin. Vuorela on nuorempana harrastanut yleisurheilua.

SÄHKÖASENTAJA JOHAN EMIL KARLSSON

Kymin sähköosastolta tulee 14. 8. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 2. 12. 1894 Valkealassa. 16. 10. 1911 hän tuli työhön Kymin korjauspajalle työskennellen siellä lyhyttä keskeytystä

Eemil Vuorela.

Emil Karlsson.

Hugo Leipola.

M E R K K I P Ä I V I Ä

70-VUOTIAITA

Autonapumies Taavetti Kossila kuljetusosastolta 25. 6. 55. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen joulukuun alussa 1904 sekalaisiin töihin Kymin selluloosatehtaalte. Oltuaan sitten useaan otteeseen Kymin ulkotyö- ja selluloosa- sekä Kymin—Kuusankosken talliosastoilla hän siirtyi vakinaisesti kuorma-auton apumieheksi Kymin talousosastolle vuoden 1938 alusta lukien. Kuljetusosaston kirjoissa hän on ollut osaston perustamisesta lähtien. Palvelusvuosia on hänelle kertynyt jo yli 40.

Pajan esimies Viktor Sihvola Kymin korjauspajalta 7. 7. 55. Hän on syntynyt Valkealassa. Oltuaan aluksi maataloustöissä kotitalossaan hän tuli v. 1912 yhtiömme palvelukseen Kymin korjauspajalle, missä toimi ensin päällytyöjäänä ja sen jälkeen seppänä, kunnes hänet v. 1929 nimitettiin nykyiseen toimeensa pajan esimieheksi. Sihvolan vapaa-aikojen harrastukset ovat olleet moninaiset. Palokuntaan hän on kuulunut 30 vuotta. Aikaisemmin pidettyihin propagandahihtokilpailuihin sekä palokunnan hiihtoihin hän otti innolla osaa. Hän on kuulunut Kuusankosken Osuusliikkeen hallintoneuvostoon ja edustajistoon 9 vuotta sekä myymäläneuvostoon 25 vuotta kuuluen viimeksi mainittuun edelleenkin. Tunnustukseksi pitkäaikaisesta uskollisesta palveluksesta Sihvola sai 17. 2. 54 Suomen Leijonan Ritarikunnan I luokan mitalin kultaristein.

Ratatyöläinen Emil Valtonen Kymin raitiotieosastolta 17. 7. 55. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiömme palvelukseen keväällä 1906. Aluksi hän oli

lukuun ottamatta 25. 11. 15 saakka, jolloin meni Valtion Rautateille lämmittäjäksi. Oman ammatinsa hän löysi kuitenkin tultuaan 20. 6. 18 takaisin yhtiömme palvelukseen sähköosastolle, missä hän on suorittanut monenlaisia sähkölaitteiden korjaus- ja asennustöitä. Karlsson oli yli 30 vuotta aktiivisesti mukana palokuntatyössä ja kuuluu nykyisin palokunnan kunniakomppaniaan.

VIILAAJA HUGO VILHELM LEIPOLA

Kymin korjauspajalta tulee 12. 9. 55 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 22. 3. 1897 Iitissä. Työnsä yhtiössämme hän aloitti v. 1914 Kuusaan selluloosatehtaalte, missä työskenteli vuoteen 1930. Oltuaan sitten 4 vuotta viilaajana Kuusaan ja Kymin korjauspajoilla hän siirtyi Kymin selluloosatehtaalte laitosmieheksi, jona oli yli 10 vuotta. Nykyisessä toimeissaan Kymin korjauspajalla hän on ollut vuodesta 1946 lähtien.

rakentamassa Kymin selluloosatehtaan savupiippua ja myöhemmin työskenteli nk. maneesin rakennustyömaalla. Rakennustyöt eivät häntä kuitenkaan miellyttäneet ja hän erosi yhtiöstä, mutta palasi kuitenkin 20. 12. 12 takaisin, sillä kertaa talliosastolle. Oltuaan sitten välillä vähän aikaa Kymin höyryosastolla hän meni uudelleen talliosastolle, koska hevoset kiinnostivat häntä enemmän. Ratatöihin hän tuli 1. 11. 1920. Niitä hoiti siihen aikaan rakennusosasto. Kun raitiotieosasto 11. 4. 21 perustettiin, jäivät hevosmiehen työt Valtoselta lopullisesti ja hän vakinaistui ratatöihin. Yli 30 vuotta hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti samalla osastolla ja nähnyt tälläkin alalla näiden vuosikymmenien aikana tapahtuneen kehityksen.

Silinterimies Juho Emil Mäki Kymin paperitehtaalte 3. 8. 55. Kun hän viime vuonna tuli olleeksi 50 vuotta yhtiömme palveluksessa, julkaisimme hänestä henkilötietoja lehtemme joulukuun numerossa, johon viittaamme. Lisäyksenä mainittakoon, että Mäki on innokkaasti osallistunut kuorotoimintaan aikoinaan Valkealassa ja myöhemmin Kuusankoskella, missä hän on kuulunut Työväen Sekakuoroon ja Kirkkokuoroon.

Sorvaaja Emil Fält Voikan korjauspajalta 23. 8. 55. Kun hän syyskuussa tulee olleeksi 55 vuotta yhtiömme palveluksessa, on hänestä kuva ja henkilötietoja toisaalla lehdessämme pitkäaikaisesti palvelleitten osastossa, johon viittaamme.

60-VUOTIAITA

Autonapumies Emil Kallakorpi kuljetusosastolta 27. 6. 55. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tullut yhtiömme palvelukseen heinäkuussa 1926 päällytyöjäksi Kymin korjauspajaan, mistä vielä samana vuonna siirtyi ulkotyöosastolle hevosmieheksi. Kun ensimmäiset kuorma-autot tulivat yhtiölle, hän joutui apumieheksi autoon ja on samassa toimeissa edelleenkin.

Vuoromestari Juho Taavi Tiirikainen Kymin puuhiomolta 8. 7. 55. Hän on syntynyt Virtasalmella maanviljelijän poikana. Oltuaan vuosina 1916—17 ansiotöissä Venäjällä ja sieltä palattuaan henkivakuutus- ja liikealalla eri tahoilla Suomea, mm. Turussa, hän tuli 8. 7. 23 Kuusaan puuhiomoon hiojaksi ja toimi myöhemmin esimiehenä sen lopettamiseen saakka. Sen jälkeen hän oli työnjohtajana rakennusosastolla, voimalaitosrakennuksella, Tähteen, Myllykallion, Naukion ja Puistokadun asuntoalueilla ym., kunnes v. 1950 tuli nykyiseen toimeensa Kymin puuhiomolle.

Jälkivuolija Toivo Teodor Seppälä Voikan selluloosatehtaalte 10. 7. 55. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiömme palvelukseen 28. 4. 19 Voikan ulkotyöosastolle, mistä seuraavana vuonna siirtyi Voikan selluloosatehtaalte apukeittäjäksi. Nykyisin hän työskentelee selluloosatehtaan kuorimolla.

Taavetti Kossila.

Viktor Sihvola.

Emil Valtonen.

Juho Emil Mäki.

Työnjohtaja Evert Kyöperi Kymin ulkotyöosastolta 19. 7. 55. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiöme palvelukseen hän tuli 12. 7. 09 Kymin ulkotyöosastolle, jonka kirjoissa oli pieniä katkoja lukuun ottamatta toukokuuhun 1917. Aluksi hän työskenteli purkajana ja myöhemmin mm. vaakaajana sekä kesäisin nostolaitoksen sahurina. Työnjohtajan apulaiseksi samalle osastolle hänet nimitettiin v. 1940 ja työnjohtajaksi kuluvaan vuoden alussa.

Hollanterin esimies Alfred Ilmari Tikkala Kymin paperitehtaalta 28. 7. 55. Hän on syntynyt Lapinjärvellä. Yhtiöme palvelukseen hän tuli 1. 11. 1910 Eerolan kartapoon. Vuoden kuluttua hän siirtyi sahalle ja sieltä rakennusosastolle. Nykyiseen toimeensa Kymin paperitehtaalle hän tuli 28. 10. 12 ja on siellä asevelvollisuus- sekä paria lyhyttä muilla osastoilla oloaikaansa lukuun ottamatta koko ajan työskennellyt. Tikkala on harrastanut hiihtourheilua jo poikasta lähtien. Yhtiön hiihdoissa hän oli osastonsa edustajana alusta alkaen saaden useita palkintojakin. Viime talvena hänelle myönnettiin Suomen Ladun kultainen latumerkki hiihtourheilun harrastamisesta.

Sähköasentaja Albin Partti Voikan sähköosastolta 1. 8. 55. Hän on syntynyt Kangasniemellä. Oltuaan aluksi rakennusosalalla hän meni v. 1919 Mikkeliin sähkölinjoja asentamaan. Vuonna 1922 hän tuli Voikan rakennusosastolle vesivoimalaitostyömaalle, mistä muutaman kuukauden kuluttua siirtyi sähköosastolle. Seuraavana vuonna hän muutti Kymin sähkökorjaamolle työskennellen siellä asentajana ja moottoreiden

hoitajana 8 vuotta, minkä jälkeen palasi takaisin Voikan sähköosastolle.

Kirvesmies Lauri Paananen Kymin rakennusosastolta 7. 8. 55. Hän on syntynyt Petäjävedellä. Ennen yhtiöme palvelukseen tuloaan hän työskenteli aluksi yhtiön palkkaamien muurarien apurina ja sen jälkeen Valtion Rautateillä. Vuonna 1925 hän tuli työhön Kymin rakennusosastolle, jonka kirjoissa on siitä lähtien yhtäjaksoisesti ollut.

Rullapakkari Emil Nuuttila Voikan paperitehtaalta 26. 8. 55. Hän on syntynyt Jaalassa. Yhtiöme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran lokakuussa 1919 Voikan selluloosatehtaalle, missä oli vain noin 3 kuukautta siirtyen sitten Voikan puuhiomolle. Paperitehtaalle hän tuli joulukuussa 1921 ja on suurimman osan palvelusajastaan ollut rullapakkarina.

Kirjuri Emilia Utriainen Voikan talousosastolta 9. 9. 55. Hän on syntynyt Rautalammilla. Yhtiöme palvelukseen hän tuli maaliskuussa 1923 Voikan tehtaan puhelinkeskukseen ja toimi puhelinvälittäjänä aina siihen asti, kun mainittu keskus kesäkuussa 1952 automatisoinnin takia lopetettiin. Sen jälkeen hän on hoitanut kirjurin tehtäviä Voikan ja Kymenrannan myllyillä.

Kuorimon etumies Urho Korhonen Voikan puuhiomolta 9. 9. 55. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1. 12. 1925 Voikan koskityömaalle. Työskenneltään jonkin aikaa rakennusosastolla hän siirtyi Voikan korjauspajalle rakentamaan puuhiomon kuorimoa. Kun se

Juho Tiirikainen.

Toivo Seppälä.

Evert Kyöperi.

Ilmari Tikkala.

Lauri Paananen.

Evert Penttilä.

Oskar Penttilä.

Bernhard Paavola.

aikanaan valmistui, jäi Korhonen sinne etumieheksi ja on samassa toimessa edelleenkin.

Kirvesmies Evert Penttilä Kymin rakennusosastolta 11.9.55. Hän on syntynyt Sippolassa ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1910 metsäosastolle. Oltuaan välillä Viipurissa Tienhaaran Myllyn palveluksessa hän tuli Haukkasuolle, missä työskenteli vuosina 1919—22. Sen jälkeen hän oli metsäosastolla puutavaran lastaajana vuoteen 1933 ja kirvesmiehenä yksityisillä urakoitsijoilla, kunnes v. 1941 tuli takaisin yhtiöömme ollen kesäisin työssä Haukkasuolla ja talvisin rakennusosastolla.

Pääkonttorin vahtimestari Aati Suuronen talousosastolta 12.9.55. Hän on syntynyt Kangasniemellä pienviljelijän poikana. Nuorukaiseksi vartuttuaan hän oli maataloustöissä ja ajomiehenä kotikylänsä kauppialla. Yhtiöemme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 13.1.1920 puutarhaosastolle, mutta työsuhde katkesi jo huhtikuussa 1922, jolloin hän lähti Kanadaan. Siellä hän oli metsätöissä ja kirvesmiehenä alun viidettä vuotta. Kotimaahan palattuaan hän tuli 9.11.27 uudelleen yhtiöemme palvelukseen, sillä kertaa höyryosastolle, mistä 2.4.38 siirtyi talousosastolle. Pääkonttorin vahtimestarina hän on toiminut 26.4.44 lähtien. Hänet tunnetaan vaatimattomana, avuliaana ja rehtinä miehenä, joka aina on hoitanut tehtävänsä esimiestensä täydeksi tyydytykseksi.

Sekatyömies Oskar Penttilä Kymin ulkotyöosastolta 12.9.55. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiöemme palvelukseen v. 1927 Voikan rakennus-

osastolle, missä oli sekalaisissa töissä noin 1½ vuotta. Oltuaan sitten vuoden verran poissa yhtiöstä hän palasi takaisin, mutta nyt Kymin rakennusosastolle. Työskenneltyään taas muualla, mm. Valtion Rautateillä, hän tuli v. 1943 Kymin raitiotieosastolle rata-työmieheksi. Nykyisin hän on sekatyömiehenä Kymin ulkotyöosastolla.

Vuoromestari Bernhard Paavola Kymin paperitehtaalta 13.9.55. Hän on syntynyt Vehkalahdella. Yhtiöemme palvelukseen hän tuli 7.8.1917 Kymin ulkotyöosastolle, mistä 20.4.20 siirtyi Kymin paperitehtaalte. Koneenhoitajaksi hänet nimitettiin 15.9.25, nuoremaksi paperimestariksi 2.1.36 ja vanhemmaksi paperimestariksi 16.3.55. Hän oli opintomatalla Englannissa v. 1952 ja suoritti samana vuonna Teollisuuden Työnjohto-opistossa työnjohtajakurssin.

Tikkusihtimies Kaarle Helminen Voikan puuhiomolta 14.9.55. Hän tuli yhtiöemme palvelukseen 13.6.1916 Voikan tehtaille. Oltuaan työssä useilla eri osastoilla hän siirtyi 29.11.45 Voikan puuhiomolle työskennellen siellä edelleenkin.

Sorvaaja Kustaa Ferdinand Lintunen Voikan korjauspajalta 21.9.55. Hän on syntynyt Pietarissa. Vuonna 1911 hän aloitti sorvaajan uransa eräässä Pietarin asetehtaassa työskennellen siellä kevääseen 1919, jolloin tuli Suomeen. Täällä hän oli aluksi sorvaajana Kymin ja Kuusaan korjauspajoissa, mutta siirtyi v. 1925 samaan toimeen Voikan selluloosatehtaan korjaamolle, missä edelleenkin työskentelee. Venäjän kie-

K. F. Lintunen.

Einar Virtanen.

Vilho Harlin.

Lauri Salo.

Johannes Pöyry.

Herman Lestberg.

Evert Niemi.

Lauri Valkonen.

len taitoisena Lintunen on usein joutunut toimimaan tulkkina. Hän on osallistunut ammattiyhdistystoimintaan metallityöntekijäin ammattiosastossa.

50-VUOTIAITA

Työkaluviilaaja Einar Juho Virtanen Voikan korjauspajalta 22. 6. 55. Hän on syntynyt Voikkaalla, joka vielä silloin kuului Valkealan pitäjään. Jo 15-vuotiaana hän tuli työhön Voikan korjauspajan työkaluosastolle työkalujen jakajaksi. Ajan mittaan hän työskenteli myös koneistusosastolla jyrskoneilla ja höylissä päätyen lopuksi työkaluosastolle, jonka vanhimpana hän nykyisin toimii. Virtanen on monin tavoin ollut mukana yhteisissä riennoissa. Hän on kuullut pitkän aikaa kunnanvaltuustoon ja kunnanhallitukseen toimien nykyisin kunnanhallituksen varapuheenjohtajana. Niin ikään hän on ollut ja on edelleenkin useiden kunnallisten lauta- ja johtokuntien, mm. taksoitus-, huoneenvuokra- ja urheilulautakuntien jäsenenä. Voikan tehtaitten tuotantokomiteassa hän on vuorovuosina hoitanut puheenjohtajan ja sihteerin tehtäviä. Poliittiseen toimintaan hän on osallistunut aktiivisesti kuullen Voikan Työväenyhdistykseen ja toimien Kuusankosken sos.dem. kunnallisjärjestön puheenjohtajana viimeksi kuluneet 10 vuotta. Lisäksi hän toimii Kymen läänin sos.dem. piirijärjestön varapuheenjohtajana. Myös ammattiyhdistystoiminta on ollut hänelle läheistä ja niinpä hän on mm. ollut Voikan metallityöntekijäin ammattiosaston pu-

heenjohtajana ja sihteerinä sekä vuodesta 1953 lähtien Kuusankosken ammatillisen paikallisjärjestön puheenjohtajana. Työväenopistoon hän on kuulunut sen perustamisesta saakka opiskellen etupäässä yhteiskunnallisia aineita. Hän on toiminut opiston toverikunnan puheenjohtajana. Urheilukaan ei Virtaselle ole ollut vierasta, vaan hän on harrastanut sekä yleisurheilua että hiihtoa. Voikan Viestissä hän on hoidellut puheenjohtajan ja sihteerin tehtäviä ja kuuluu nykyisin Viestin johtokuntaan. Urheilun hyväksi suorittamastaan työstä hän on saanut TUL:n ansiomerkin.

Puuseppä Vilho Harlin Kymin rakennusosastolta 23. 6. 55. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1932 Kymin rakennusosastolle ja on siitä lähtien yhtäjaksoisesti työskennellyt samalla osastolla.

Maalarimestari Lauri Eljas Salo Kymin asunto-osastolta 26. 6. 55. Hän on syntynyt Lappeenrannassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 2. 6. 1919 rakennusosastolle työskennellen siellä vuoteen 1932, jolloin ryhtyi toimimaan itsenäisenä maalaurakoitsijana tehden kuitenkin tällöinkin etupäässä yhtiön töitä. Uudelleen yhtiön palvelukseen hän tuli helmikuussa 1945 maalarimestariksi asuinrakennusosastolle. Salo oli mukana sekä talvi- että jatkosodassa yhteensä yli 5 vuotta.

Purkaja Mikko Savolainen Voikan ulkotyöosastolta 7. 7. 55. Hän on syntynyt Käkisalmissa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1951 uittotöihin.

Huugo Hammar.

Ake Fröjdman.

Johannes Palmu.

Sergei Raschka.

Hollanterin esimies Johannes Pöyry Kuusaan paperitehtaalta 10.7.55. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 29.4.1927 Kymin rakennusosastolle, mistä vielä samana vuonna siirtyi Kymin paperitehtaalte hollanterin apumieheksi. 1.8.36 hän tuli Kuusaan paperitehtaalte ja nimitettiin hollanterin esimieheksi, jona on edelleenkin.

Siivooja Edit Maria Lehtinen Voikan paperitehtaalte 16.7.55. Hän on syntynyt Hartolassa ja tullut yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran joulukuussa 1921 Voikan ulkotyöosastolle, missä oli pariin otteeseen työssä. Lisäksi hän on työskennellyt jonkin aikaa Voikan puuhiomolla, selluloosatehtaalte ja paperitehtaalte yhteensä noin 10 vuotta. Nykyisessä toimestaan hän on ollut syyskuusta 1954 lähtien.

Lämmittäjä Herman Lestberg Voikan höyryosastolta 27.7.55. Hän on syntynyt Jaalassa ja tullut yhtiömme palvelukseen 2.11.1922 Voikan koskityömaalle. Oltuaan sen jälkeen työssä eri osastoilla hän siirtyi 14.9.33 höyryosastolle työskennellen nykyisin II:nä lämmittäjänä.

Hioja Toivo Tiro Voikan puuhiomolta 31.7.55. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 23.5.1922 Voikan ulkotyöosastolle. Oltuaan välillä poissa yhtiöstä hän tuli takaisin ja työskenteli ensin Voikan paperitehtaalte ja sen jälkeen talliosastolla. Voikan puuhiomolle hän siirtyi 7.9.29 ja on toiminut paitsi hiojana väliaikaisesti myös vuoromestarina.

Kirvesmies Antti Erola Kymin rakennusosastolta 1.8.55. Hän on syntynyt Heinolassa ja tullut yhtiömme palvelukseen ensimmäisen kerran v. 1938 Keltin voimalaitoksen rakennustyömaalle. Työskenneltään välillä yksityisillä urakoitsijoilla eri tahoilla maata, viimeksi Pyhäkosken voimalaitosrakennustyömaalla, hän tuli v. 1947 takaisin yhtiömme palvelukseen Kymin rakennusosastolle.

Paperinkuljettaja Evert Nieminen Kymin paperitehtaalte 12.8.55. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 13.2.1938 Keltin voimalaitostyömaalle, mistä 3.3.41 siirtyi Kuusaan voimalaitosta rakentamaan. Kymin paperitehtaalte hän tuli 15.9.47 lastaajaksi. Nykyisessä toimestaan hän on ollut 23.2.55 lähtien.

Etumies Lauri Vilho Valkonen maatalousosastolta 18.8.55. Hän on työskennellyt Eerolan kartanossa 1.10.1949 lähtien. Aikaisemmin hän oli Kymin Oy:n metsäosaston palveluksessa Rautalammilla vuosina 1928—34 ja Kymin Uittoyhdistyksen palveluksessa vuosina 1934—49.

Triin valmistajan apulainen Anna Katariina Syrjänen klooritehtaalte 19.8.55. Hän on syntynyt Tyrvällä. Muutettuaan v. 1947 karjalaisena siirtolaisena uuteen sijoituskuntaansa Kuusankoskelle hän tuli yhtiömme palvelukseen 28.4.1947, aluksi talousosastolle siivoojaksi. Vielä samana vuonna hän siirtyi klooritehtaalte nykyiseen toimeensa.

Rotatiokoneen apumies Hugo Emil Hammar Voikan paperitehtaalte 26.8.55. Hän on syntynyt Hauholla ja tuli yhtiömme palvelukseen lokakuussa 1948 samaan toimeen, jossa on nykyisinkin.

Myyntipäällikkö Sven Åke Vilhelm Fröjdman pääkonttorista 22.8.55. Hän on syntynyt Vaasassa. Ylioppilaaksi hän tuli Helsingin Suomalaisesta Yhteiskoulusta v. 1925 ja suoritti ylemmän oikeustutkinnon v. 1935 tullen samana vuonna hovioikeuden auskultantiksi ja v. 1948 lainopin kandidaatiksi. Jo opiskeluaikanaan hän toimi ylimääräisenä virkamiehenä Suomen Pankissa. Vuonna 1935 hän astui Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen palvelukseen ja nimitettiin v. 1936 prokuristiksi sekä v. 1937 apulaistohtajaksi. Vuosina 1946—48 hän kuului jäsenenä mainitun yhdistyksen johtokuntaan ja toimi osasto Paperikonttorin toimitusjohtajana. Oltuaan vuosina 1949—50 Lohja—Kotka Oy:n toimitusjohtajana hän tuli v. 1951 Kymin Oy:n palvelukseen myyntipäällikköksi. Tuomari Fröjdman on Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen hallintoneuvoston ja sen eri osastojen hallitusten jäsen, Suomen Paperin- ja Kartonginjalostajain Yhdistyksen ja sen vientijaoston hallituksen jäsen sekä pohjoismaisten järjestöjen Scanfinin ja Scansulfitin luottamusneuvostojen jäsen. Opiskeluaikanaan hän toimi vuosina 1929—34 Eteläsuomalaisen osakunnan taloudenhoitajana ja kuului v. 1931 jäsenenä Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan hallitukseen. Reservivänrikiksi hänet ylennettiin v. 1926, res.luutnantiksi v. 1938 ja res.kapteeniksi v. 1941. Hän on saanut 4. luokan Vapauden Ristin.

Apumies Johannes Palmu Kymin rakennusosastolta 29.8.55. Hän on syntynyt Kiuruvedellä. Ensimmäisen kerran hän tuli yhtiön työhön v. 1920 asiahojaksi Voikan talousosastolle. Vuodesta 1935 lähtien hän on yhtäjaksoisesti ollut palveluksessa, viimeiset 4 vuotta Kymin rakennusosastolla. Palmu on ollut mukana ammattiyhdistystoiminnassa sotien jälkeen. Hän on kuulunut paperityöntekijäin ammattiosaston johtokuntaan useita vuosia ja toiminut myös varapuheenjohtajana. Samoin hän on ollut Kymintehtaan työväenyhdistyksen johtokunnan jäsenenä vuosikautia ja pari vuotta varapuheenjohtajanakin. Hänen muista luottamustoimistaan mainittakoon varajäsenyys Kymin Oy:n Kuusankosken tehtaitten työläisten sairaus- ja hautausavustuskassan hallituksessa.

Lastaaja Sergei Raschka Kymin selluloosatehtaalte 14.9.55. Hän on syntynyt Viipurissa, mutta jo pikkupoikana muutti vanhempiensa mukana Voikaalle, missä kävi koulunsa. Yhtiömme palvelukseen Raschka tuli vakinaisesti v. 1922 paperitehtaalte, aluksi rullapakkarin apulaiseksi. Vuoden kuluttua hän siirtyi uitto-osastolle työskennellen siellä noin 2½ vuotta. Oltuaan välillä työssä rakennusosastolla hän oli mukana silloisessa Pessankosken perkaustyössä, mistä v. 1934 tuli nykyiselle työosastolleen Kymin selluloosatehtaalte. Siellä hän joutui varastolle lastaajaksi ja on vuodesta 1942 lähtien toiminut lastaajien etumiehenä. Kymin Oy:n 25-vuotisansiomerkin hän sai v. 1953. Jo poikasena Raschka liittyi Voikan Viestiin. Hän oli aikoinaan innokas urheilija harrastuen yleisurheilua "leipälajeinaan" 1.500 ja 3.000 m juoksut. Yhtiön kilpailuihin hän otti joka kerran osaa. Hänellä on yli 100 palkintoa muistoina kilpailumatkoistaan. Raschka kuuluu jäsenenä paperityöntekijäin ammattiosastoon.

RULLANMERKKAAJA MIKKO KARONEN

Huhtikuun 7 p:nä kuoli Kuusankoskella pitkän aikaa sairastettuaan rullanmerkkaaja Mikko Karonen Kymin paperitehtaalta 52 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 10.12.1902 Sakkolassa ja tullut yhtiömmme palvelukseen 24.4.29 Kymin paperitehtaalte hollan-terimieheksi. Rullapakkariksi hän siirtyi 25.5.40 ja merkkajaksi 31.5.41.

Karonen oli tunnollinen työntekijä ja pidetty niin työtoveriensa kuin esimiestensäkin keskuudessa.

Poismennyt jäivät lähinnä suremaan puoliso ja kaksi lasta perheineen.

August Hedman.

HAUKKASUO

50-VUOTIAS

Autonkuljettaja August Hedman 21.6.55. Hän on syntynyt Joroisissa. Käytyään kansakoulun hän meni 14-vuotiaana tilanomistaja Forsten'in palvelukseen Saverolle tehden kesäisin talon töitä ja talvisin Kymin Oy:n rahdinajoa. Tilanomistaja Forstenin ostettua v. 1922 kuorma-auton, joka oli ensimmäinen paikkakunnalla, Hedman ajoi sillä yhtiön puutavaraa ym. Vuonna 1940 hän siirtyi metsäosastomme palvelukseen vakinaiseksi autonkuljettajaksi, ja vuodesta 1950 lähtien hän on ollut Haukkasuon tehtaitten autonkuljettajana. Aikaisemmin hän harrasti pajatöitä valmistaen potkukelkkoja, rekiä ym. Haukkasuon palokuntaan hän on kuulunut sen perustamisesta alkaen.

Aleks Björninen.

M E R K K I P Ä I V I Ä

70-VUOTIAS

Maataloustyöntekijä Hilde Honkanen 22.7.55. Hän on syntynyt Hirvensalmella. 28.2.1913 hän tuli työhön Kissakosken paperitehtaalte, missä oli 30.4.20 saakka. Uudelleen hän tuli palvelukseen v. 1942 Kissakosken maatalousosastolle työskennellen siellä edelleenkin.

50-VUOTIAITA

Muurari Aleks Björninen 6.7.55. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Kissakosken tehtaalle hän tuli työhön 15.3.51.

Autonkuljettaja Lauri Ruhanen 11.9.55. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Kissakosken tehtaan palvelukseen hän tuli 19.2.27 sepäksi siirtyen myöhemmin autonkuljettajaksi.

Lauri Ruhanen.

KISSAKOSKI

HARRASTUSHIIHTO

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAAT

Parhaat tulokset:

Naiset: 1) Elli Tuukkanen, talousos., 362 km. 2) Alli Salama, sell., ja Aune Nieminen, ulkotyös., 310. 4) Kerttu Virtanen, pääläb., 306. 5) Arja Laine, konttori, 305. 6) Maija Tikkanen, Kauppa Oy., ja Oili Salenius, pääläb., 302. 8) Lyyli Marttila, sell., 216. 9) Helvi Salovirta, Ky.pap., 208. 10) Jenny Mäkinen, Ky.pap., 206. 11) Rauha Raento, rak.os., ja Mirja Puntanen, pääläb., 205. 13) Anneli Kalliola, klooritehdas, 204. 14) Kaisa Perätaalo, Ky.korj., 203. 15) Aili Kaartinen, konttori, 199. 16) Seija Puolakka, Ky.korj., 193. 17) Aune Tuviala, Ky.pap., 185. 18) Liisa Puolakka, Ky.pap., 174. 19) Maj-Lis Pekkalin, Kuu.pap., 163. 20) Jenny Nokelainen, rak.os., ja Aune Kantanen, rak.os., 155. 22) Terttu Rynänen, konttori, Else Vilenius, Ky.korj., ja Anneli Lindqvist, Ky.pap., 154.

Miehet: 1) Leevi Ollila, sell., 760 km. 2) Urmas Laakso, rak.os., 731. 3) Frans Lahtinen, Ky.pap., 630. 4) Urho Kiili, klooritehdas, 614. 5) Oskari Lahti, Kuu.pap., 608. 6) Ilmari Tikkala, Ky.pap., 607. 7) Olli Suurmäki, Ky.pap., 557. 8) Väinö Vilenius, Ky.pap., 545. 9) Seppo Järnvall, klooritehdas, 540. 10) Erkki Erjansalo, sell., 538. 11) Arvo Toivonen, Kuu.korj., ja Lauri Harlin, Ky.korj., 534. 13) Matti Frimodig, Ky.pap., 533. 14) Jorma Lindberg, Ky.pap., 532. 15) Emil Laitinen, sell., 524. 16) Niilo Karjalainen, Ky.pap., 522. 17) Reijo Mauno, rak.os., ja Aimo Hakkarainen, klooritehdas, 520. 19) Reijo Lahtinen, rak.os., 518. 20) Aimo Vilen, klooritehdas, 516. 21) Ossi Koste, Ky.pap., 515. 22) Pertti Tuviala, Ky.pap., 511. 23) Urho Niemi, sell., 509. 24) Tauno Levänen, rak.os., 501. 25) Veikko Saarinen, Ky.pap., Niilo Salama, sell., ja Veikko Pasi, Ky.pap., 500. 28) Vilho Luoto, Ky.pap., 394. 29) Veikko Nieminen, rak.os., 383. 30) Johannes Pöyry, Kuu.pap., 354. 31) Eetu Laukas, Kuu.pap., 337. 32) Veikko Lahtinen, Kuu.pap., 332. 33) Yrjö Sorsa, sell., 327. 34) Bror Perälä, Ky.korj., 316. 35) Antton Punkkinen, sell., 311. 36) Toivo Puhjo, Ky.pap., 310. 37) Leo Perätaalo, Ky.pap., ja Tauno Vähänen, Ky.pap., 308. 39) Yrjö Rajala, sell., ja Arvi Lupunen, klooritehdas, 306. 41) Unto Kääpä, rak.os., 305. 42) Antero Pokki, Ky.korj., 304.

Palveluksessa olevien puoliset: 1) Maiju Harlin, Ky.korj., 747 km. 2) Maria Laitinen, sell., 445. 3) Edith Ollila, sell., 426. 4) Helli Toivonen, Kuu.korj., 332. 5) Maire Laitinen, sähköos., 330. 6) Elma Erjansalo, sell., 310. 7) Aino Seppälä, saha, 307. 8) Elli Mauno, rak.os., 306. 9) Senni Penttilä, sell., 304. 10) Siiri Valo, Kuu.pap., 303. 11) Impi Honni, sell., 300. 12) Anna-Liisa Lamminpää, Ky.korj., 295. 13) Enneli Ekroos, pääläb., 202. 14) Else Kantola, konttori, 156. 15) Ellen Salmi, Ky.korj., 153.

Tytöt 7—11 v.: 1) Sinikka Ollila, sell., 314 km. 2) Arja Pöyry, Kuu.pap., 204. 3) Raija Toivonen, Kuu.

korj., 124. 4) Marjukka Kantanen, rak.os., 121. 5) Marja-Leena Korhonen, varasto, 108.

Tytöt 12—17 v.: 1) Pirkko Vilenius, Ky.pap., 305 km. 2) Ulla Pesu, kuljetusos., 300. 3) Tuula Korppi, raitiotiet, 270. 4) Nelly Sihvonen, kuljetusos., 229. 5) Kaija Punkkinen, sell., 206. 6) Oili Luoto, Ky.pap., 185. 7) Sinikka Roitto, klooritehdas, 171. 8) Pirkko-Liisa Rainio, Ky.pap., 153.

Pojat 7—11 v.: 1) Esko Pesu, kuljetusos., 426 km. 2) Reijo Laukas, Kuu.pap., 362. 3) Raimo Toivonen, Kuu.korj., 355. 4) Ossi Tuukkanen, talousos., 336. 5) Pentti Roitto, klooritehdas, 325. 6) Juha Laitinen, sähköos., 318. 7) Jouni Salama, sell., 310. 8) Matti Mäenpää, Ky.pap., ja Pekka Mäenpää, Ky.pap., 306. 10) Kari Seppälä, saha, 249. 11) Aimo Virtanen, asunto-os., 233. 12) Risto Nikula, sell., 222. 13) Rauno Ruoho, sähköos., 207. 14) Jarkko Nurminen, rak.os., 181. 15) Esa Kivikoski, Ky.korj., 167. 16) Ilmari Salo, rak.os., 164. 17) Markku Heinonen, rak.os., 156. 18) Heikki Saulila, rak.os., 150.

Pojat 12—17 v.: 1) Ari Ulmanen, Ky.pap., 708 km. 2) Hannu Salo, rak.os., 678. 3) Risto Varis, konttori, 638. 4) Risto Puolakka, Ky.pap., 618. 5) Jorma Sihvonen, kuljetusos., 497. 6) Rauno Purrenheimo, klooritehdas, 345. 7) Hannu Valjakka, ulkotyös., ja Niilo Varis, konttori, 336. 9) Tapio Rusi, talousos., 326. 10) Markku Tuviala, rak.os., ja Raimo Vertanen, Ky.korj., 309. 12) Jorma Aalto, Ky.pap., 307. 13) Jouni Suurmäki, Ky.pap., 306. 14) Markku Piensalmi, talousos., 301. 15) Vesa Rainio, Ky.pap., 300. 16) Heikki Pasi, Ky.korj., 270. 17) Aimo Pöyry, Kuu.pap., 264. 18) Mauri Lakka, ammattikoulu, 253.

TyP:n suorittaman arvonnän perusteella pääsivät yhteislomalle Vuolenskosken lomakotiin seuraavat:

Naiset: Anneli Lindqvist, Ky.pap. (3 arpaa), Elli Tuukkanen, talousos. (5), Alli Salama, sell. (5) ja Sirkka Peltonen, Ky.pap. (1). Varalle Sirkka Laine, konttori (2 arpaa), Aino Nurminen, rak.os. (2) ja Lyyli Marttila, sell. (4). — Palveluksessa olevien puoliset: Elli Mauno, rak.os. (5 arpaa), Vappu Salmi, Kauppa Oy. (2) ja Anna-Liisa Lamminpää, Ky.korj. (4). Varalle: Elma Erjansalo ja Edith Ollila, molemmat selluloosatehtaalta ja kummallakin 5 arpaa. — **Miehet:** Into Suominen, Kuu.pap. (3 arpaa), Reijo Mauno, rak.os. (5), Niilo Karjalainen, Ky.pap. (5), Olavi Simonen, sähköos. (3), Pasi Taitonen, Ky.pap. (1), Albert Heinonen, rak.os. (2), Yrjö Ilvonen, Ky.korj. (2) ja Arvo Nurminen, ulkotyös. (3). Varalle: Raimo Mettälä, Ky.pap. (2 arpaa), Stig Linderborg, kloorit. (2), Yrjö Kankare, kuljetusos. (3) ja Martti Hyyrynen, rak.os. (2).

Palkinnot jaettiin talviurheilukauden päättäjäisjuhlassa 22.4. Kuusaan Seuratalossa Kymen ja Kuusaan korjauspajojen toimiessa tilaisuuden järjestäjinä. Kun orkesteri Blues oli soittanut muutamia kappaleita, toivotti insinööri K. Paananen läsnäolijat tervetul-

leiksi korostaen puheessaan erityisesti hiihdon merkitystä erittäin sopivana harrastusmuotona. Raimo Lupsen lausuttua Pohjanpään runon "Kurki ja joutsen" suorittivat maisteri V. Salander ja urheiluneuvoja R. Valleala palkintojen jaon. Ensin mainittu piti aluksi puheen mainiten mm., että teollisuuslaitoksia kiinnostaa kaikkien niiden palveluksessa olevien työntekijöiden hyvä kunto enemmän kuin muutamien harvojen huippusaavutukset. Toivottavaa olisi, että osanotto harrastuskilpailuihin jatkuvasti lisääntyisi ja että ennen pitkää päästäisiin tässä suhteessa 60—70 prosenttiin. Lopuksi puhuja ilmoitti, että niitä varten, jotka 10:nä vuotena perätysten ovat suorittaneet viiden arvan vaatimukset, on suunniteltu erityinen rintamerkki.

Aikuisten sarjoissa ratkaistiin palkintojen saajat arpomalla. Arvontaan osallistuivat naisista vähintään 300 km ja miehistä vähintään 500 km hiihtäneet. Palkinnot jakautuivat seuraavasti:

Naiset: Aune Nieminen, ulkotyöosasto, Maija Tikkanen, Kauppa Oy., Kerttu Virtanen, päälaboratorio, Alli Salama, selluloosatehdas, ja Oili Salenius, päälaboratorio.

Palveluksessa olevien puoliset: Senni Penttilä, selluloosatehdas, Elma Erjansalo, selluloosatehdas, ja Aino Seppälä, saha.

Miehet: Erkki Erjansalo, selluloosatehdas, Niilo Karjalainen, Kymin paperitehdas, Matti Frimodig, Kymin paperitehdas, Urho Kiili, klooritehdas, ja Leevi Ollila, selluloosatehdas.

Tyttöjen ja poikien sarjoissa jaettiin 5 palkintoa kussakin.

Hihamerkin saivat:

Kullatulla leijonalla: Kerttu Virtanen, laborat., Oili Salenius, laborat., Leevi Ollila, sell., Emil Laitinen, sell., Pertti Tuviala, Ky.pap., ja Veikko Saarinen, Ky.pap.

4:llä leijonalla: Aune Nieminen, ulkotyöos., Maria Laitinen, sell., Edith Ollila, sell., Seppo Järnvall, klooritehdas, Reijo Mauno rak.os., Ulla Pesu, kuljetusos., ja Pentti Roitto, klooritehdas.

3:lla leijonalla: Urmas Laakso, rak.os., Frans Laitinen, Ky.pap., Arvo Toivonen, Kuu.korj., Niilo Karjalainen, Ky.pap., Aimo Hakkarainen, klooritehdas, Veikko Pasi, Ky.pap., Hannu Salo, rak.os., Jorma Sihvonen, kuljetusos., ja Hannu Valjakka, ulkotyöos.

2:lla leijonalla: Maiju Harlin, Ky.korj., Maire Laitinen, sähköos., Impi Honni, sell., Urho Kiili, klooritehdas, Olli Suurmäki, Ky.pap., Erkki Erjansalo, sell., Matti Frimodig, Ky.pap., Aimo Vilen, klooritehdas, Ossi Koste, Ky.pap., Esko Pesu, kuljetusos., Reijo Laukas, Kuu.pap., Raimo Toivonen, Kuu.korj., Ossi Tuukkanen, talousos., Risto Varis, konttori, Raimo Purrenheimo, klooritehdas, ja Raimo Vertanen, Ky.korj.

1:llä leijonalla: Alli Salama, sell., Arja Laine, konttori, Maija Tikkanen, Kauppa Oy., Helli Toivonen, Kuu.korj., Elma Erjansalo, sell., Aino Seppälä, saha, Elli Mauno, rak.os., Senni Penttilä, sell., Siiri Valo,

Kuu.pap., Väinö Vilenius, Ky.pap., Lauri Harlin, Ky.korj., Jorma Lindberg, Ky.pap., Reijo Lahtinen, rak.os., Urho Niemi, sell., Niilo Salama, sell., Sinikka Ollila, sell., Pirkko Vilenius, Ky.pap., Juha Laitinen, sähköos., Jouni Salama, sell., Matti Mäenpää, Ky.pap., Pekka Mäenpää, Ky.pap., Ari Ulmanen, Ky.pap., Risto Puolakka, Ky.pap., Niilo Varis, konttori, Tapio Rusi, talousos., Jorma Aalto, Ky.pap., Jouni Siitari, Ky.pap., Markku Piensalmi, talousos., ja Vesa Rainio, Ky.pap.

Kunniamaininnalla palkittiin Elli Tuukkanen, talousos., Oskari Lahti, Kuu.pap., Ilmari Tikkala, Ky.pap., Tauno Levänen, rak.os., ja Markku Tuviala, rak.os. (poika), jotka 6:nä vuotena peräkkäin ovat suorittaneet viiden arvan vaatimukset.

Paitsi harrastushiihdosta jaettiin palkinnot myös Kymin—Kuusankosken tehtaitten hiihtomestaruuskilpailuista ja "neljän suuren" viestinhiihdosta sekä plaketit Kymenlaakson Viestissä mukana olleille mainittujen tehtaitten edustajille. Hiihtomestaruuskilpailujen tulokset on lehdessämme jo aikaisemmin julkaistu, joten niihin ei ole tarpeen enää tässä yhteydessä puuttua. "Neljän suuren" viestinhiihdossa peri voiton rakennusosasto ajalla 1.40.28, toiseksi tuli Kymin paperitehdas 1.45.45 ja kolmanneksi selluloosatehdas 1.49.28. Neljäs suuri, Kymin korjauspaja, ei ollut tällä kertaa lainkaan mukana. Mieskohtaiset palkinnot jakautuivat seuraavasti: 1) Veikko Pasi 8.34. 2) Matti Frimodig 8.47. 3) Veijo Laurila 8.50. 4) Veikko Saarinen 9.15. 5) Teppo Frimodig 9.23. 6) Urho Niemi 9.39. 7) Lasse Himanen 9.40. 8) Esko Kääpä 9.42. 9) Urmas Laakso 9.43. 10) Eino Alanne 9.47.

Palkintojen jaon päätyttyä seurasi kahvitarjoilu, jonka aikana orkesteri kaiutteli säveleitään. Ohjelmassa oli vielä useita urheilu- ym. aiheisia filmejä käsittänyt lyhytelokuvaesitys ja lopuksi karkeloa.

VOIKAN TEHTAAT

Miehet: 1) Vilho Ekholm, ulkotyöos., 1092 km. 2) Sulo Houni, rak.os., 1015. 3) Pentti Taavila, sell., 740. 4) Pauli Vehmassalmi, sell., 731. 5) Väinö Lehtinen, korjauspaja, 722. 6) Lasse Knapp, paperitehdas, 612. 7) Paavo Vähänen, karbiditehdas, 584. 8) Sampo Kuokka, paperitehdas, 582. 9) Erkki Multanen, ulkotyöos., 566. 10) Kalervo Sulkanen, puuhiomo, 548. 11) Mauri Paljakka, sell., 544. 12) Kyösti Kallonen, korjauspaja, 536. 13) Anssi Joutjärvi, paperitehdas, 534. 14) Niilo Hamari, karbiditehdas, 528. 15) Olavi Ylönen, karbiditehdas, 522. 16) Viljo Erkkilä, varasto, 520. 17) Eino Peltola, talousos., 516. 18) Pentti Vierros, sähköos., ja Armas Ruippo, paperitehdas, 504. 20) Niilo Vepsäläinen, puuhiomo, ja Veikko Nurminen, höyryos., 503. 22) Urho Juhonen, paperitehdas, 501. 23) Esko Rantanen, korjauspaja, 500. 24) Hannu Nyman, paperitehdas, 364. 25) Aarno Joutjärvi, paperitehdas, 360. 26) Risto Paljakka, paperitehdas, 352. 27) Valde Göös, paperitehdas, 350. 28) Erkki Knapp, korjauspaja, 345. 29) Kalevi Palander, puuhiomo, 339. 30) Aapo Nikkinen, ulkotyöos., 338. 31) Anssi Nurminen, korjauspaja, 324. 32) Esko Merelä, rak.os., 320. 33) Oiva Hasu, talousos., 315. 34) Unto Seppälä, kul-

jetusos., 314. 35) Veikko Vähänen, karbiditehdas, ja Armas Virtanen, paperitehdas, 312. 37) Reino Rautainen, paperitehdas, 310. 38) Heikki Torniainen, sähköos., 308. 39) Vallu Vainio, karbiditehdas, Arvo Tiilinen, paperitehdas, Eino Kauppila, höyryos., ja Veikko Lehtinen, höyryos., 304. 42) Uolevi Artokari, paperitehdas, 300.

Naiset: 1) Eila Puljava, karbiditehdas, 528 km. 2) Aune Peltola, talousos., 346. 3) Ilta Virta, Kauppa Oy., 312. 4) Terttu Tikkanen, sähköos., 308. 5) Raili Turkkila, rak.os., ja Anneli Inkeroinen, paperitehdas, 302. 7) Toini Luoranen, paperitehdas, 208. 8) Laila Oksanen, Kauppa Oy., 165.

Palveluksessa olevien puoliset: 1) Impi Elonen, paperitehdas, 452 km. 2) Lahja Sulkanen, puuhiomo, 428. 3) Helmi Ojamies, sell., 410. 4) Aino Ylönen, karbiditehdas, 354. 5) Selma Vepsäläinen, puuhiomo, 344. 6) Sanni Koskinen, paperitehdas, 341. 7) Aino Laakkonen, paperitehdas, 323. 8) Lilli Pekkanen, rak.os., 312. 9) Annikki Vähänen, karbiditehdas, 306. 10) Maija Vähänen, karbiditehdas, ja Aili Hasu, talousos., 300. 12) Aira Luoranen, korjauspaja, 268. 13) Eila Tiihonen, sell., ja Alli Joutjärvi, paperitehdas, 208.

Pojat 7—11 v.: 1) Eero Elonen, paperitehdas, 448 km. 2) Lasse Elonen, paperitehdas, 434. 3) Ilkka Parvinen, talousos., 432. 4) Matti Tirkkonen, karbiditehdas, 374. 5) Juha Nurminen, korjauspaja, 370. 6) Jorma Seluska, Sampo, 326. 7) Jorma Lehtinen, korjauspaja, 266. 8) Jorma Taavila, sell., 256. 9) Mauri Jokela, paperitehdas, 252. 10) Antero Salonen, ulkotyös., 246. 11) Harri Paavola, puuhiomo, 180. 12) Jukka Tirkkonen, karbiditehdas, ja Pekka Ärling, paperitehdas, 162.

Pojat 12—17 v.: 1) Pentti Mouhu, rak.os., 646 km. 2) Pertti Kuokka, karbiditehdas, 622. 3) Keijo Erlin, korjauspaja, 612. 4) Pertti Arvila, sähköos., 572. 5) Antti Rämä, paperitehdas, 546. 6) Ilkka Tirkkonen, karbiditehdas, 400. 7) Ilkka Lahdelma, sell., 364. 8) Pauli Vehmassalmi, sell., 332. 9) Petteri Koskinen, puuhiomo, 318. 10) Timo Paulanko, sähköos., 315. 11) Raimo Hasu, talousos., 309. 12) Risto Tillanen, ulkotyös., 308. 13) Risto Hamari, karbiditehdas, 276.

Tytöt 7—11 v.: 1) Raili Houni, sell., ja Liisi Houni, sell., 548 km. 3) Tuula Pajari, sähköos., 476. 4) Terttu Heimonen, höyryos., 372. 5) Pirkko Sulkanen, puuhiomo, 338. 6) Tuula Jokela, paperitehdas, 244. 7) Marja Lehtinen, höyryos., 180. 8) Marjatta Salonen, ulkotyös., 159. 9) Raija Hamari, karbiditehdas, 158. 10) Kaija Tirkkonen, karbiditehdas, 156. 11) Seija Tommola, sell., 120. 12) Ritva Taavila, sell., 104. 13) Irmeli Vähänen, karbiditehdas, ja Irja Nenonen, korjauspaja, 100.

Tytöt 12—17 v.: 1) Leila Parvinen, talousos., 512 km. 2) Airi Hassinen, karbiditehdas, 480. 3) Vuokko Heimonen, höyryos., 368. 4) Anja Tillanen, ulkotyös., 308. 5) Tuula Laalo, rak.os., 292. 6) Maija-Liisa Sokura, ulkotyös., 234. 7) Kaija Rönneberg, karbiditehdas, 228. 8) Marja-Leena Ronkainen, kuljetusos., ja Ulla Eklund, höyryos., 168.

Työpaikkaurheilutoimikunnan suorittamassa arvonnassa jakautuivat lomapalkinnot seuraaville:

Miehet: Esko Laine, korjauspaja (2 arpaa), Teuvo Paavola, puuhiomo (2), Väinö Lehtinen, korjauspaja (5), Kaarlo Lahtinen, kuljetusos. (2), Erkki Multanen, ulkotyös. (5), Veikko Nurminen, höyryos. (5) ja Veikko Lekander, paperitehdas (3). Varalle: Evert Rinne, korjauspaja (2) ja Heikki Torniainen, sähköos. (4). — Naiset: Anneli Inkeroinen, paperitehdas (5) ja Raili Turkkila, rak.os. (5). Varalle: Toini Luoranen, paperitehdas (4). — Palveluksessa olevien puoliset: Elsa Tollman, paperitehdas (2) ja Aili Hasu, talousos. (5). Varalle: Impi Elonen, paperitehdas (5). — TyPu: Helmer Kärki, korjauspaja.

Aikuisten sarjojen arvoesinepalkintojen arpominen suoritettiin talviurheilukauden päättäjäistilaisuudessa huhtikuun 19 p:nä ja saivat palkintoja tällöin seuraavat:

Miehet: Urho Juhonen, paperitehdas, Niilo Hamari, karbidi, Olavi Ylönen, karbidi, Sulo Houni, rak.os., ja Esko Rantanen, korjauspaja.

Naiset: Raili Turkkila, rak.os., Aune Peltola, talousos., Anneli Inkeroinen, paperitehdas, Ilta Virta, Kauppa Oy., ja Terttu Tikkanen, sähköos.

Palveluksessa olevien puoliset: Aili Hasu, talousos., Maija Vähänen, karbidi, ja Impi Elonen, paperitehdas.

Nuorten sarjoissa jaettiin arvoesinepalkinto viidelle parhaalle.

Hihamerkin saivat seuraavat:

Kultaisella leijonalla: Pauli E. Vehmassalmi, sell., Lasse Knapp, paperitehdas, Paavo Vähänen, karbidi, Viljo Erkkilä, varasto, Niilo Vepsäläinen, puuhiomo, Esko Rantanen, korjauspaja, Aino Ylönen, karbidi, Selma Vepsäläinen, puuhiomo, Pauli O. Vehmassalmi, sell.

Neljällä leijonalla: Else Puljava, karbidi, Aino Laakkonen, paperitehdas, Juha Nurminen, korjauspaja, Keijo Erlin, korjauspaja, Ilkka Tirkkonen, karbidi.

Kolmella leijonalla: Pentti Taavila, sell., Sampo Kuokka, paperitehdas, Erkki Multanen, ulkotyös., Ilta Virta, Kauppa Oy., Impi Elonen, paperitehdas, Aili Hasu, talousos., Matti Tirkkonen, karbidi, Pentti Mouhu, rak.os., Pertti Kuokka, karbidi, Timo Paulanko, sähköos., Raili Houni, rak.os., Liisi Houni, rak.os., Terttu Heimonen, höyryos., Vuokko Heimonen, höyryos.

Kahdella leijonalla: Sulo Houni, rak.os., Lahja Sulkanen, puuhiomo, Sanni Koskinen, paperitehdas, Annikki Vähänen, karbidi, Pertti Arvila, sähköos., Antti Rämä, paperitehdas, Ilkka Lahdelma, sell., Petteri Koskinen, puuhiomo, Raimo Hasu, talousos., Tuula Pajari, sähköos., Airi Hassinen, karbidi.

Yhdellä leijonalla: Vilho Ekholm, ulkotyös., Kaleruo Sulkanen, puuhiomo, Mauri Paljakka, sell., Kyösti Kallonen, korjauspaja, Niilo Hamari, karbidi, Pentti Vierros, sähköos., Armas Ruippo, paperitehdas, Urho Juhonen, paperitehdas, Anneli Inkeroinen, paperitehdas, Helmi Ojamies, sell., Lilli Pekkanen, rak.os., Maija Vähänen, karbidi, Eero Elonen, paperitehdas, Lasse Elonen, paperitehdas, Ilkka Parvinen, talousos., Jorma Seluska, Sampo, Risto Tillanen, ulkotyös.,

Shakkitoimintaa

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAITTEN SHAKKIKERHON TOIMINTA

pantiin alulle syksyllä 1954. Se on keskittynyt etupäässä ns. luokitteluturnaukseen, johon osallistui 23 pelaajaa. Näistä 21 suoritti turnauksen loppuun. Suuren osanottajamäärän ja sattuneiden esteiden vuoksi jäi n. 10 % peleistä pelaamatta. Niistä sai kumpikin pelaaja 0 pistettä. Tämä rasitti varsinkin Y. Kekin pistetiliä. Kerhon mestaruuden voitti R. Hopea sähköosastolta. Tulokset:

1) R. Hopea, sähköos., 17½ pist. 2) S. Linderborg, klooritehdas, 16½. 3) Y. Kekki, sell., sekä B. Perälä ja J. Pekkalin, Ky. korjauspaja, 15½. 6) K. Kantola, konttori, 12½. 7) L. Blomqvist, Ky.pap., 11. 8) P. Mäkinen, sähköos., ja J. Kola, Kuu. korjauspaja, 9. 10) N. Holm, asunto-os., 8½. 11) O. Aho, klooritehdas, ja T. Anttila, sähköos., 8. 13) S. Järnvall, klooritehdas, 7. 14) A. Majander, klooritehdas, ja E. Hyvönen, asunto-os., 6½. 16) E. Sormunen, sähköos., 5½. 17) T. Ekholm, asunto-os., 5. 18) V. Tolvanen, sähköos., 3½. 19) M. Antila, sähköos., 3. 20) M. Salminen, sähköos., 2. 21) K. Strid, klooritehdas, 1½.

Edellä olevan luettelon 12 parasta muodostavat ensi vuoden turnauksessa A-ryhmän ja muut B-ryhmän.

Muusta toiminnasta mainittakoon herra B. Strömin simultaaninäytös 23. 3. 1955 15 pelaajaa vastaan. Tulos: 7 voittoa, 2 tasapeliä ja 6 häviötä (Anttila, Blomqvist, Järnvall, Kekki, Linderborg ja Muukkonen, mittari-korjaamo).

Lisäksi suoritettiin haasteottelu Voikan tehtaan pelaajia vastaan 18-miehisin joukkuein. Voikka osoitautui vielä toistaiseksi ylivoimaiseksi voittamalla ottelun pistein 12½—5½.

VOIKAN TEHTAITTEN SHAKKI-MESTARUUSKILPAILUT

suoritettiin talven kuluessa kolmessa eri sarjassa. Osanottajia oli yhteensä 35. Lähes viisi kuukautta kestäneen turnauksen aikana pelattiin kaikkiaan 165 ottelua, joista useimmat veivät aikaa 4—5 tuntia. Kauimmin kesti H. Savolaisen ja V. Vainion välinen A-sarjan ratkaisuoottelu, nimittäin 10 tuntia 45 minuuttia. Seuraavan turnauksen ajaksi saadaan jo shakkikellot, jolloin vältetään tällaisilta ylipitkiltä otteluilta.

Pirkko Sulkanen, puuhiomo, Leila Parvinen, talousos., Anja Tillanen, ulkotyös.

Viiden arvan saantiin oikeuttavat vaatimukset ovat kuutena vuotena perätysten suorittaneet Raili Turkila, rak.os., Terttu Tikkanen, sähköos., Aune Peltola, talousos., Eino Peltola, talousos., Veikko Nurminen, höyryos., Olavi Ylönen, karbidi, Anssi Joutjärvi, paperitehdas, ja Väinö Lehtinen, korjauspaja.

Pelaajien taso kaikissa sarjoissa on jatkuvasti kohonnut ja niinpä sarjat tällä kertaa muodostuivatkin erittäin tasaväkisiksi. A-sarjan voittajaksi ja samalla tehtaamme shakkimestariksi selvisi varaston Harry Savolainen. Hän voitti kaikki vastustajansa lukuun ottamatta viime vuoden mestaria Väinö Salosta, jonka kanssa hän pelasi tasan. Saloselle ei onni ollut tällä kertaa suojea ja hänen olikin tyydyttävä neljanteen sijaan. B-sarjasta noussut karbidin Vallu Vainio yllätti hyvillä peleillään vieden toisen sijan. Kolmanneksi sijoittui saman osaston Pentti Ruusunen. Sarjasta putosivat B-sarjaan Esko Kattelus, paperitehdas, Paaavo Rinne, korjauspaja, ja Aimo Koikkalainen, selluloosatehdas.

Tasaisen B-sarjan voittajaksi tuli ulkotyöosaston Veikko Aranko, jonka tilillä oli vain yksi tappio. Seuraavista sijoista käytiin sen sijaan tiukka ja tasaväkinen kilpailu ja palkintosijat ratkesivat vasta viimeisessä ottelussa. A-sarjaan nousivat voittaja Arangan lisäksi Oiva Rautjärvi, sos.os., ja Taavi Laamanen, karbidi.

C-sarjan eli uusien pelaajien sarjan voitti karbidin Matti Kääpä. Tässä sarjassa tapahtui luvattoman paljon kilpailusta luopumisia, jotka osaltaan vaikuttivat myös sijoituksiin. Kyllä mukaan lähtevän pitäisi tappioista huolimatta suorittaa kilpailu loppuun saakka. Sarjasta nousi kolme parasta B-sarjaan. Tulokset:

A-sarja: 1) Harry Savolainen, varasto, 8½ pist. 2) Vallu Vainio, karbidi, 6½. 3) Pentti Ruusunen, karbidi, 5½. 4) Väinö Salonen, puuhiomo, 5½. 5) Alpo Nikkinen, rak.os., 4½. 6) Olavi Kalke, sähköos., 4½. 7) Harry Luoma, korjauspaja, 4. 8) Toivo Ahonen, paperitehdas, 2½. 9) Heikki Kääpä, karbidi, 2. 10) Pentti Parvinen, rak.os. 1½.

B-sarja: 1) Veikko Aranko, ulkotyös., 10 pist. 2) Oiva Rautjärvi, sos.os., 8. 3) Taavi Laamanen, karbidi, 7½. 4) Urho Kelkkanen, sähköos., 7. 5) Eino Karhu, paperitehdas, 7. 6) Toivo Taari, karbidi, 5½. 7) Vieno Valtonen, paperitehdas, 5. 8) Ahti Martikainen, korjauspaja, 5. 9) Lauri Syväjärvi, puuhiomo, 4. 10) Kaarlo Kauppinen, karbidi, 4. 11) Kalevi Aarnio, korjauspaja, 2½. 12) Ake Hämäläinen, sell., ½.

C-sarja: 1) Matti Kääpä, karbidi, 5 pist. 2) Einari Karjalainen, sähköos., 4. 3) Onni Ylen, paperitehdas, 4. 4) Mauri Selkee, kuljetusos., 3. 5) Olavi Leivo, puuhiomo, 2½. 6) Leo Elonen, paperitehdas, 2½. 7) Pertti Markkanen, karbidi, 0.

Palkintojen ja hihamerkkien jaon suoritti konttoripäällikkö Aunis K. Kantonen urheiluneuvoja Oiva Rautjärven avustamana. Soitosta tilaisuudessa huolehti orkesteri Blues, tervehdyspuheen piti TyPun jäsen Helmer Kärki, runon lausui rva Alli Joutjärvi, laulua esitti Vilho Lahti ja meksikkolaistanssin Voikan Viestin naisvoimistelijat. Lisäksi oli ohjelmassa filmsesityksiä, kahvitarjoilu ja lopuksi tanssia.

Armas Kivinen.

Antti Kosonen.

Toivo Kylmä.

M e r k k i p ä i v i ä

60-VUOTIAITA

Työnjohtaja Armas Arvid Kivinen syntymäpäitjässään Hirvensalmella 29. 6. 55. Yhtiön palvelukseen hän tuli 1. 4. 24 Kissakosken Tehtaan kuorimoon. Puuhiomon toiminnan loputtua hän siirtyi metsäosaston palvelukseen v. 1941 alusta ollen kesäisin s/s Kissakoski-laivassa ensin ajomiehenä ja myöhemmin päällikkönä. Talvisin hän toimi erilaisissa tehtävissä, kunnes 1. 6. 44 lopullisesti jätti vesillä seilaamisen ja siirtyi vakinaisesti työnjohtajaksi Hirvensalmen piiriin, missä edelleenkin työskentelee. Hänen toimintansa metsätyönjohtajana on keskittynyt ostopuolelle ja hänestä on kehittynyt taitava ostaja. Kymin Oy:n ansiomerkkin 25-vuotisesta palveluksesta hän sai v. 1949.

Piiriesimies Antti Kosonen Mikkelissä 19. 8. 55. Hän on syntynyt Säämingissä talollisen poikana. Käytyään kauppakoulun ja toimittuaan jonkin aikaa liikelalalla hän meni apulaismetsätyönjohtajaksi Jämsään ja sieltä v. 1919 Evon Metsäkouluun. Valmistuttuaan metsäteknikoksi v. 1921 hän tuli yhtiömme palvelukseen piirityönjohtajaksi Heinolaan ja siirtyi seuraavana vuonna samanlaiseen tehtävään Hartolan piiriin. V. 1926 hän muutti Puulan piiriin asuinpaikkanaan Hirvensalmi. Piirimieheksi hänet nimitettiin v. 1946, mistä lähtien hän on toiminut Mikkelissä. Kosonen on kiinteästi seurannut alansa kehitystä ja perusteellisesti tutustunut hoitopiirinsä oloihin. Hänen laajaa kokemustaan ja hyvää paikallistuntemustaan onkin monesti jouduttu käyttämään hyväksi. Laaja on se asiakaspiiri, jonka kanssa hän on joutunut tekemiisiin mitä erilaisimmilla puun hankintaa koskevilla

aloilla. Vanhan "kauppamiehen" taidolla hän on osto-toiminnassa luonut hyvät suhteet myöskin alueensa metsänomistajiin. Varsinaisen toimensa ohella Kosonen on aktiivisesti osallistunut seurakunnalliseen elämään. Hirvensalmella ollessaan hän oli lähes 20 vuoden ajan kirkkovaltuuston jäsenenä ja virkatalolautakunnan puheenjohtajana. Vuodesta 1952 hän on kuulunut jäsenenä Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan kirkkovaltuustoon. Suur-Savon Metsäteknikot r.y:n puheenjohtajana ja johtokunnan jäsenenä hän on toiminut useita vuosia. Kymin Oy:n hopeisen ansiomerkkin hän sai v. 1947.

Piiriesimies Toivo Kylmä 3. 9. 55. Hän on syntynyt Virolahdella. Käytyään Kymenlaakson Maamieskoulun v. 1914—15 ja Mustialan Maamiesopiston v. 1915—17 hän tuli 1. 1. 1920 Kotkan Tukinosto-Osakeyhtiön palvelukseen työnjohtajaksi Kouvolaan ja nimitettiin v. 1931 piirityönjohtajaksi. Yhtiön lopetettua toimintansa 30. 6. 34 hän siirtyi Kymin Osakeyhtiön palvelukseen piirityönjohtajaksi Kouvolaan ja nimitettiin piiriesimieheksi Kouvolan hoitopiiriin 1. 1. 47. Puutavarantarkastajaksi hänet siirrettiin 1. 1. 52. Viime syksynä hän sairastui vaikeasti eikä ole vieläkään toipunut. Keväällä hän joutui siirtymään eläkkeelle. Eteväenä ja rehtinä metsämiehenä Kylmä on saavuttanut esimiestensä, työtoveriensa ja alaistensa kunnioituksen. Hänen luottamustoimistaan mainittakoon mm., että hän toimi v. 1945—54 Kymin Metsä- ja Uittomiehet r.y:n sihteerinä.

50-VUOTIAITA

Piirityönjohtaja Uno Hjalmar Bernhard Ekholm Lapinjärvellä 30. 5. 55. Käytyään keskikoulun Loviisan Ruotsalaisessa Yhteiskoulussa hän opiskeli Suomen Sahateollisuuskoulun sahaosastolla vuosina 1926—27 valmistuen sahateknikoksi. Hän toimi harjoitteli-

METSÄOSASTO

Uno Hj. Ekholm.

Arvi Klemi.

Lauri Ruotsalainen.

Oiva Leskelä.

jana Ab. Stockforsin ja Oy. Uleå Ab:n Varjakan sahoilla sekä, työnjohtajana Vitelen Metsäliike Oy:n Noisniemen sahalla ja useilla muilla sahoilla, kunnes antautui metsätyönjohtajaksi työskennellen aluksi vuosina 1936—39 Fennia Faneri Oy:llä, piirimiehenä RP:n (nyk. VaPon) Turun piirissä vuosina 1940—45 ja Metsänomistajain Metsäkeskus Oy:ssä 1945—48. 1. 6. 1948 hän tuli Kymin Oy:n palvelukseen Porvoon piiriin. Lupsakkana ja huumorintajuisena miehenä hän on saanut lukuisia ystäviä, ja erinomaisena ostomiehenä hän nauttii sekä metsänmyyjien että työnantajansa luottamusta.

Keski-Suomen hoitoalueen Leivonmäen piirin piirityönjohtaja Arvi Klemi 17. 7. 55. Hän on syntynyt Lemillä. Käytyään Nikkarilan metsäkoulun vuosina 1926—28 hän tuli yhtiömme palvelukseen suoraan koulusta työnjohtajaksi Päijänteen hoitoalueen Puulan piiriin ja siirtyi 1. 12. 1943 nykyiseen toimeensa. Klemmin toiminta on hyvin suurelta osalta suuntautunut ostometsien hankintaan, koska hänen piirissään on verrattain vähän yhtiömme omia metsiä. Taitavana ostomiehenä sekä vaatimattomana ja rauhallisena ihmisenä hän on rakentanut erittäin hyvät suhteet metsänomistajiin ja nauttii niin heidän kuin esimiestensäkin täyttä luottamusta.

Metsätyönjohtaja Lauri Johannes Ruotsalainen 10. 8. 55. Oltuaan Kymin Oy:n metsätoimissa hän kävi Peltosalmen maamieskoulun. Harjoiteltuaan sitten kesän maanviljelystilalla hän tuli 1. 1. 27 Halla Ab:n palvelukseen metsätyönjohtajaksi Iisalmen piiriin ja 1. 1. 33 Kajaanin hoitoalueen Iisalmen piiriin. Vuonna 1940 hän siirtyi Kuopion hoitoalueen Kaupilanmäen piiriin, missä edelleenkin toimii asuinpaikkanaan Kulvemäki. Ruotsalaisen tehtävät ovat olleet monipuolisia metsäalan tehtäviä. Ahkerana ja tarmokkaana työnjohtajana hän on saavuttanut metsänmyyjien, esimiestensä ja alaistensa täyden luottamuksen. Kymin Oy:n ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta hän sai v. 1952.

Piirityönjohtaja Oiva Leskelä Asikkalassa 14. 9. 1955. Käytyään Evon Metsäkoulun vuosina 1928—29

hän astui 15. 9. 1929 yhtiömme palvelukseen toimien aluksi työnjohtajana syntymäpitäjässään Asikkalassa sekä myöhemmin erilaisissa tehtävissä Heinolassa ja Keski-Suomessa sekä noin vuoden ajan ostomiehenä Salon kauppalan ympäristössä, kunnes 1. 9. 33 nimettiin piirityönjohtajaksi Asikkalaan, missä toimessa hän on edelleenkin. Luonteenomaista piirityönjohtaja Leskelälle on ennen kaikkea rauhallisuus ja huolellisuus. Verkkaisesti, hiljaisen huumorin höystämänä liikkuu puhe, kun hän perin pohjin selvittelee alaisilleen "asian" vaikeudet. Sama tasapuolinen harkitsevaisuus on myös luonut hyvät ja luottamukselliset suhteet metsänmyyjiin, mistä hyvänä todistuksena ovat piirin jatkuvasti korkeat hankintamäärät. Selvapiirteisellä ja kaikissa vaiheissa huolellisella asioiden hoidollaan hän on myös saavuttanut esimiestensä täyden luottamuksen. Työasioista hän on erikoisesti harrastanut puutavaran niin vesi- kuin maakuljetusten pulmien ratkaisemista. Mainittakoon, että hänen aikoinaan suorittamansa kokeilut osaltaan edistivät autoniputuksen yleistymistä. Varsinaisen työnsä ohella Leskelä on joutunut mukaan erilaisiin luottamustoimiin, mm. jäseneksi verotus- ja tutkijalautakuntiin. Tämän vuoden alussa hän sai Kymin Oy:n ansiomerkin 25-vuotisesta palveluksesta.

MANAN MAJOILLE

Työnjohtaja Kalle Villiam Turunen kuoli 30. 4. 55 siirryttyään tasan kuukausi aikaisemmin eläkkeelle pitkän päivätyön yhtiömme palveluksessa suorittuaan. Vuonna 1919 hän tuli metsäosaston palvelukseen työnjohtajaksi Saimaan hoitoalueeseen ollen ensin Savonlinnan ja Turtianiemen piireissä sekä vuodesta 1922 alkaen piirityönjohtajana Sorjon piirissä, jossa olevia omia metsiä hän hoiti innolla ja antaumuksella. Sorjon metsien jäätyä rajan taakse hän oli työnjohtajana Iitlahden piirissä eläkkeelle siirtymiseensä saakka. Kymin Osakeyhtiön ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta hän sai 28. 9. 47.

Rouva Josefina Andersen

SAANUT SUOMEN VALKOISEN RUUSUN RITARIKUNNAN ANSIOMERKIN

Keväällä Helsingissä pidetyssä valtakunnallisessa äitienpäiväjuhlassa ojennettiin Suomen Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ansiomerkki mm. hallalaiselle rouva Josefina Andersenille. Rouva Andersen on tosin viime heinäkuusta saakka emännöinyt uudessa kodissaan Jaalan Verlassa hänen miehensä Hallan Tehtaitten ostopäällikön Rainer Andersenin siirryttyä eläkkeelle. Mutta Hallan liepeillä syntyneenä ja näillä samoilla tienoilla elämänsä tärkeimmät vaiheet eläneenä hän kuitenkin jatkuvasti pysyy kaikkien hallalaisten tietoisuudessa omana saaren asukkaana.

Rouva Andersen on syntynyt 3. 1. 1890 suuren perheen jäsenenä. Kotonaan hän sai oppia ompelemaan 14-päiselle sisarusparvelle, taito, josta oli hyötyä kotalon ohjatessa punaposkisen Josefinan oman katon alle elämäntehtävänsä täyttämään. Ostopäällikkö Andersen muistelee vielä sitä korkeaa aitaa, minkä yli oli hypättävä, kun hän kävi naapurisaareissa Tiutisessa nuorikkooan katsomassa. Eikä se aita kuitenkaan liian korkea ollut, sillä Josefina vietiin sen yli ja niin alkoi perheenäidin alkutaival. Nopeasti kasvava lapsiparvi piti huolen siitä, että äiti pysyi aina kotona ja kehittyi oikein kodin ihmiseksi. Ihmeen rauhallisena ja huumorintajuisena rouva Andersen onkin voimia kysyvää tehtävänsä hoitanut. Mistä lie teräshermonsa saanut, mutta lapset eivät muista koskaan nähneensä äitiään hermostuneena tai kyllästyneenä. Laulu, joka on ollut perheen tunnusomaisimpia harrastuksia, on luonut sen arkisiin askareisiin keveyttä ja sujuvuutta. "Vanhan Emman ja harmaan kissan" tahdissa on vuosien varrella ommeltu 11-päiselle lapsiparvelle monta paitaa ja housua. Muuten ovat Merikannon laulut aina olleet etualalla. Ja leppoisaa huumori ei ole koskaan pettänyt, vaan on pannut vähemmän tärkeät asiat oikeaan kohtaan arvoasteikossa.

Suuresta lapsimäärästä huolimatta on perheen jäsenille järjestetty mahdollisuus käydä oppikoulua tai ammattikoulua tai suorittaa erilaisia tietopuolisia ja käytännöllisiä kursseja, seikka, mikä on vaatinut vanhemmilta suurta tarkkuutta taloudenhoidossa.

Vilhelmiina Leskinen.

Vihtori Hämäläinen.

MERKKIPÄIVIÄ

80-VUOTIAS

Eläkeläinen Vilhelmiina Leskinen 30. 9. 55. Hän on syntynyt Akaan pitäjässä. Jumalniemessä hän työskenteli nuorena useita vuosia ja siirtyi Hallan selluloosatehtaalalle v. 1920. Palveltuaan yhtiötä 29 vuotta hän jäi eläkkeelle v. 1939.

75-VUOTIAS

Eläkeläinen Nestor Kauppinen 19. 8. 55. Hän on syntynyt Pieksämäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1919 lautatarhalle taaplaajaksi. Vuonna 1946 hän siirtyi ulkotyöosastolle vartijaksi ja palveltuaan yhtiötä 33 vuotta jäi eläkkeelle v. 1952.

Rouva Andersen ei ole itse ehtinyt omistautua yhdistyselämälle, mutta lapsiaan hän on aina kannustanut kehittämään itseään hyvissä harrastuksissa. Viime vuosina on rouva Andersen ottanut osaa kaatuneitten omaisten toimintaan sodan vietyä yhden lapsiparvesta.

Lapsia on pyritty kasvattamaan kunnollisiksi ja työteliäiksi ihmisiksi. Rehellisyys, nöyryys ja vanhempien ihmisten kunnioitus ovat aina väikkyneet rouva Andersenin mielessä arvostettavina kasvatustavoitteina. Ruumiillista kuritusta ei ole käytetty, vaan on sanalla pyritty saamaan lapset ymmärtämään tarkoituksiperät.

Ehyt ja luottamuksellinen henki on ollut tälle kodille tunnusomaista ja tätä henkeä se on uhonnut ympäristöönsäkin. Sopusointuisena ja vaatimattomana ihmisenä rouva Andersen on monelle myönteisenä esikuvana "vanhanaikaisesta" perheenäidistä, joka on ehtinyt paljon ja jolla silti aina on ollut aikaa. Ansiomerkki on oikealla paikalla koristaessaan tämän perheenäidin pyhäpuvun rinnustaa.

Emil Wecksten.

Yrjö Gråsten.

Väinö Arvidsson.

70-VUOTIAS

Eläkeläinen Evert Mikkola 31.8.55. Yhtiön palvelukseen selluloosatehtaalte hän tuli vuonna 1907 ja siirtyi eläkkeelle vuonna 1940.

60-VUOTIAITA

Eläkeläinen Artturi Markkanen 22.7.55. Hän on syntynyt Haminassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli vuonna 1931. Useammalla eri osastolla työskennellyään hän siirtyi eläkkeelle vuonna 1954.

Tukkityömies Lauri Parviainen 10.8.55. Hän on syntynyt Muuruvedellä. Tuli tukkityöosastolle vuonna 1924 ja työskentelee siellä edelleenkin.

Vartija Vihtori Hämäläinen 15.8.55. Hän on syntynyt Hankasalmella. Lautatarhalle taaplaajaksi hän tuli vuonna 1924 ja siirtyi vartijaksi vuonna 1953.

Palopäällikkö Emil Wecksten 28.8.55. Hän on syntynyt Kirkkonummella. Palopäälliköksi Hallaan hän tuli vuonna 1927 ja hoitaa samaa tehtävää edelleenkin.

Maalari Yrjö Gråsten 9.9.55. Hän on syntynyt Petäjävedellä. Vuonna 1922 hän tuli Hallaan maalariksi ja työskentelee samassa ammatissa edelleenkin.

Eläkeläinen Väinö Arvidsson 12.9.55. Hän on syntynyt Kymissä. Ensimmäisen kerran hän tuli työhön Hallaan vuonna 1922. Oltuaan välillä muutamia vuosia poissa yhtiöstä hän palasi takaisin ja ehti työskennellä yhteensä noin 22 vuotta ennen eläkkeelle siirtymistään, mikä tapahtui vuonna 1951.

50-VUOTIAITA

Saunottaja Tyyne Björnman 3.7.55. Hän on syntynyt Pieksämäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli vuonna 1929 lautatarhalle ja työskenteli enimmäkseen kausitoissa, kunnes vuonna 1953 siirtyi saunottajaksi Hallan saunaan, missä on työssä edelleenkin.

Kimpien lajittelija Tyyne Matikainen 7.7.55. Hän on syntynyt Haminassa. Vuodesta 1928 lähtien hän on työskennellyt yhtiössä useampaan otteeseen ja on nykyisin sahalla.

Lautatarhantömiies Lauri Myyryläinen 10.8.55. Hän on syntynyt Kymissä. Vuonna 1928 hän tuli lautatarhalle ja työskentelee siellä edelleenkin.

Kuittari Vilho Pöntinen 15.8.55. Hän on syntynyt Kymissä. Maalariksi yhtiöön hän tuli vuonna 1926 ja siirtyi kuittariksi vuonna 1952.

Tapuloitsija Emil Ahoste 31.8.55. Hän on syntynyt Kymissä. Jumalniemen lautatarhalle hän tuli vuonna 1937 ja siirtyi vuonna 1938 Hallan lautatarhalle, missä edelleenkin työskentelee.

Korjausmies Emil Ilen 18.9.55. Hän on syntynyt Sysmässä. Vuonna 1937 hän tuli tukkityömieheksi ja siirtyi sahalle vuonna 1948 työskennellen siellä edelleenkin.

Kivityömies Uuno Pätynen 25.9.55. Hän on syntynyt Juvalla, tuli vuonna 1931 sahalle ja siirtyi vuonna 1948 rakennusosastolle, missä edelleenkin työskentelee.

Tyyne Björnman.

Lauri Myyryläinen.

Emil Ahoste.

Uuno Pätynen.

Turvallisuustyöstä tehtaallamme

Högforsin Tehtaalla on usean vuoden ajan suoritettu turvallisuustyötä. Viime vuoden turvallisuustyöstä ja tapaturmista mainittakoon seuraavaa:

Lääkärin apua vaatineita tapaturmia sattui kaikkiaan 286, joten joka viides työntekijä joutui tapaturman uhriksi. Tapaturmista oli 142 työpäivien menetyksiä vaatinutta tapausta ja loput ns. 0-tapaturmia. Työpäiviä menetettiin yhteensä 2.082 eli yhden työntekijän 7:n vuoden työ. Yli kuukauden pituisen sairausajan vaatineita tapauksia oli 14, niistä yksi tapaus Hyvinkään—Karkkilan rautatiellä, joka kesti yli 5 kk, sekä yksi noin 4 kk. kestänyt tapaus kattilaosastolla.

Vaikeita tapaturmia sattui siis vähän, mutta kokonaismenetykset olivat kuitenkin niin suuret, että ne antavat jokaiselle högforsilaiselle aihetta vakavasti syventyä asiaan.

Henkilöiden aiheuttamia tapaturmia oli 258 eli 90,3 %, koneiden aiheuttamia 19 eli 6,6 % ja työmatkatapaturmia 9 eli 3,1 %. Kuten huomataan, muodostivat henkilöiden aiheuttamat tapaturmat ylivoimaisesti suurimman ryhmän. Ne ovat tapaturmia, joihin jokaisen työntekijän ja jokaisen työnjohtajan olisi kiinnitettävä mitä suurinta huomiota. Etenkin uusia työntekijöitä olisi asiallisesti ja kärsivällisesti ohjattava. Heille olisi näytettävä vaaralliset paikat ja opetettava vaarattomimmat ja asiallisimmat työtavat.

Työmatkatapaturmista oli polkupyörällä kaatumisia 5 ja jalankulkijoiden liukastumisia 4 tapausta. Edellisenä vuotena oli pyörällä kaatumisia 9 tapausta, joten vähennys viime vuonna oli melkoinen. Siitä huolimatta on pyöräilijöiden syytä noudattaa tarkoin liikennesääntöjä sekä ajaa varovasti ja harkiten.

Henkilökohtaisista tapaturmista muodosti suurimman ryhmän "siruja silmiin". Niitä sattui 133 (edellisenä vuonna 114) eli kokonaista 46,5 % kaikista tapaturmista. Tätä kohtuuttoman suurta lukua olisi jokaisen vakavasti ajateltava, sillä kysymyksessä ovat arimmat elimemme, joiden mahdollista menetystä ei mikään voi korvata. Tämän ryhmän pienentämiseksi olisi jokaisen tehtävä kaikki voitavansa. Jokaisen työntekijän olisi ehdottomasti käytettävä silmäsuojuksia kaikissa sellaisissa töissä, myös pienimmissäkin, joissa on silmän vioittumisen vaara. Mitään ei saisi jättää "hyvän tuurin" varaan. Kukaan ei tiedä, kuinka kauan se "tuuri" kestää, ja sen kokeileminen voi tuottaa katkerat seuraukset. Työnjohtajien olisi ennistä enemmän valvottava silmäsuojusten käyttöä, eikä mitään poikkeuksia saisi tässä suhteessa ilmetä. Kaikkein pahin on tilanne puhdistamossa. Siellä sattui 71 sellaista silmätapaturmaa, joissa turvauduttiin lääkärin apuun. Jos vertaamme tätä lukua osaston

työntekijämäärään, saamme prosenttiluvuksi 62. Kun tähän lukuun lisätään poliklinikalla käyneet henkilöt ja osastolla "hoidetut" tapaukset, päädyimme siihen, että silmätapaturmia sattuu enemmän kuin yksi jokaista osaston työntekijää kohti. Malliviilaamon silmätapaturmien lukumäärä oli 11, joka vastaa 41 % ja on toiseksi suurin. Työkaluosaston vastaavat luvut olivat 3 ja 16 %, kattilaosastojen 16 ja 13 % sekä valimon korjaamon 4 ja 11 %. Kaikkien muiden osastojen prosenttiluvut jäivätkin sitten jo alle 10:n.

Toiseksi suurimpana ryhmänä henkilökohtaisista tapaturmista oli "lyönnit, iskut, pisto, viilto ja raappaisu". Niitä sattui kaikkiaan 36 edellisen vuoden vastaavan luvun ollessa 20. Tässä on siis myöskin ryhmä, joka pyrkii suurenemaan ja johon näin ollen on kiinnitettävä huomiota. Työkalujen hyvä kunto, harkittu työskentely ja asialliset työmenetelmät muodostavat varmasti tähän parhaan "lääkkeen".

Palovammojen suhteen tilanne on hyvä. Niitä sattui viime vuonna 15, edellisenä vuonna 18 ja vuonna 1952 23, joten tulokseen voimme olla tyytyväisiä. Toivottavasti kaikki sulan raudan kanssa tekemisissä olevat jatkavat edelleen samaan suuntaan.

Eniten tapaturmia sataa työntekijää kohti sattui seuraavilla osastoilla: puhdistamo 78,9, malliviilaamo 48,2, metallivalimo 36,4, valimo III 32,1 ja kattilaosastot 29,1. Koko tehtaan vastaava luku oli 20,5.

Eniten työpäiviä sataa työntekijää kohti menetettiin seuraavilla osastoilla: valimo II 478, Hy-Ka rautatie 357, metallivalimo 314, mallipuuseppäosasto 269 ja kattilaosastot 258. Koko tehtaan vastaava luku oli 149.

Eri vuosien vertailevasta tilastosta näemme tapaturmien kehityksen vuosina 1947—1954. Tilaston tarkasteluun ei liene tässä syytä tarkemmin puuttua, joten riittänee, kun mainitaan, että menetettyjen työpäivien lukumäärä sataa työntekijää kohti oli viime vuonna 149 eli vain vajaat 48 % vuoden 1947 lukumäärästä, joka oli 312.

Turvallisuustoimikuntia oli 3 kuten edellisenäkin vuonna. Niihin kuului kaikkiaan 51 jäsentä, joista työntekijöiden edustajia 25. Kokouksia pidettiin vuoden aikana 12 ja ne sujuivat hyvän yhteisymmärryksen ja asiallisuuden merkeissä. Kokouksissa keskusteltiin kaikista sattuneista tapaturmista, pyrittiin löytämään niiden perimmäiset syyt ja päätettiin toimenpiteistä samanlaatuisten tapausten estämiseksi vastaisuudessa. Kaikki kokouksissa esitetyt asiat on huomioitu ja ne ovat yleensä saaneet myönteisen ratkaisun.

Viime marraskuun 16. päivää vietettiin työturvallisuuden merkeissä. Tehtaan seuratalossa pidetty iltajuhla elokuvaesityksineen ja kahvitarjoiluineen oli erittäin antoisa.

Vakuutusyhtiön toimesta suoritettiin tehtaalla tarkastukset maaliskuun 16—17 päivinä sekä marraskuun 15—18 päivinä.

Henkilökohtaisten suojausten käyttöä ei tulisi koskaan laiminlyödä. Kuvassamme valimossa hiekkalingolla työskentelevä mies on suojannut silmänsä ja kasvonsa asianmukaisella tavalla perspex-suojalasin avulla.

Huhtikuun 13—14 päivinä suoritti työläistarkastaja L. Huttunen tarkastuksen koko tehtaalla.

Vuoden aikana oli tehtaalla Tiedotuslehdessä työturvallisuudesta useita kirjoituksia tai tiedotuksen luontoisia mainintoja. Kymi-Yhtymä-lehdessä oli kirjoitus marraskuussa vietetystä turvallisuuspäivästä.

Kuten edellä olevasta käy selville, on tehtaalla turvallisuustyöhön pyritty kiinnittämään mahdollisimman suurta huomiota. Saavutetun tuloksen perusteella voimme todeta, että työ ei ole mennyt huk-

kaan, sillä onhan tapaturmatilastoissa havaittavissa selvä laskusuunta. Työtä on vaan edelleen jatkettava ja siihen on saatava mukaan jokainen högforsilainen. Osastoinsinööreillä, työnjohtajilla, turvallisuustoimikuntien jäsenillä ja luottamusmiehillä on tässä paljon tehtävää, sillä henkilökohtainen kosketus työntekijällä takaa parhaan mahdollisen tuloksen. Kun jokainen omalla paikallamme teemme parhaamme, niin voimme olla varmoja, että näin yhteisvoimin kuljemme kohti turvallisempaa tulevaisuutta.

A. M.

MITALIMIES

Toukokuun 5 p:nä oli Högforsin Tehtaan virkamieskerholla juhlatilaisuus, jossa vuorineuvos Gustaf Arppe ojensi hioja Kaarlo Nybergille tasavallan presidentin hänelle myöntämän Suomen Valkeaisen Ruusun I lk:n mitalin kultaristein. Nyberg on ollut Högforsin Tehtaan palveluksessa 57 vuotta.

Högforsin Tehtaan urheilulautakunta.
Vasemmalta lukien Väinö Aalto,
Sirkka Vahtera, Mikko Elvas, Reijo
Seppänen, Auvo Astala, Raili Salo-
nen ja Leo Savolainen.

Alkuvuoden urheilutoiminnasta

Högforsin Tehtaan urheilutoiminta on kulu-
vuoden alkupuoliskolla ollut tavallista vilkkaampaa,
joten lieenee paikallaan lyhyesti selostaa tärkeimpiä
tapahtumia.

Tehtaan urheilulautakunta sai urheiluväen neuvot-
telutilaisuudessa 18.1.55 seuraavan kokoonpanon:
puheenjohtaja Risto Lindfors, jäsenet Raili Salonen,
Sirkka Vahtera, Reijo Mäkinen, Mikko Elvas, Auvo
Astala, Väinö Aalto, Reijo Seppänen, Olavi Virtanen,
Toivo Lehtonen, Veikko Kanta-Oksa ja Erkki Aarnio.
Sihteerinä on toiminut liikuntaneuvoja L. Savolainen.

Talviurheilukausi aloitettiin 10×2 km viestinhiih-
dolla. Mukana oli 7 osastoa eli siis 70 hiihtäjää. Voit-
tajaksi selviytyi valimon apuosaston joukkue ajalla
1.16.44. Seuraavina olivat valimo 1.17.17 ja KPK IV
1.18.46. Mieskohtaisesti nopein oli valimon apuosaston
Mikko Elvas ajalla 6.12.

Seuraavana kilpailuna oli 5×5 km viesti, johon
osallistui 5 joukkuetta. "Ensiviulua" soitteli tällä ker-
taa KPK:n ykkösjoukkue voittaan vakuuttavasti ajal-
la 1.59.21. Toiseksi sijoittui sekaosasto ajalla 2.06.22.
Mieskohtaisesti paras oli KPK:n Airi Moilanen 22.18,
toinen sekaosaston V. Pöntinen, 22.48.

Kolmantena kilpailuna suoritettiin tehtaan hiihto-
mestaruuskilpailut 27.2.55. Tulokset olivat seuraavat:

Yleinen 15 km: 1) Mikko Elvas, va ko, 1.01.37, 2)
Väinö Pöntinen, emali, 1.04.08, 3) Veikko Kanta-Oksa,
emali, 1.07.24, 4) Joonas Rytönen, valimo, 1.09.53, 5)
Kauko Laine, rak., 1.10.16, 6) Onni Hirvonen, hits.,
1.20.47.

Alle 21-v. 15 km: 1) Ari Moilanen, KPK I, 1.06.33.
2) Pekka Hakala, KPK IV, 1.06.35, 3) Matti Jousisto,

KPK IV, 1.07.32, 4) Veikko Teivonen, KPK I, 1.15.25.
5) Matti Laitinen, KPK II, 1.18.06.

Yli-ikämiehet (45 v.) 5 km: 1) Toivo Lehtonen, rak.,
28.55, 2) Arvo Wahlsten, rak., 32.20, 3) Väinö Aalto,
valimo, 38.20, 4) Mauno Koskinen, hiomo, 43.31.

Ikämiehet (yli 35 v.) 15 km: 1) Auvo Astala, vali-
mo, 1.08.02, 2) Olavi Kahila, valimo, 1.08.48, 3) Arvo
Astala, valimo, 1.09.58.

Alle 17-v. 5 km: 1) Veikko Jousisto, liesi, ja Olavi
Heinonen, KPK I, 37.39, 3) Pauli Tuomela, KPK I,
40.32.

Naiset 5 km: 1) Asta Mikkola 32.47, 2) Marjatta Nie-
mi 36.27, 3) Raili Salonen 40.45, 4) Pirkko Kaukelin
40.45.

Kymi-yhtymän talvikisat oli uskottu meidän jär-
jestettäväksemme ja selviytyi järjestelykoneistomme
niistä moitteettomasti. Koska tulokset on jo aikai-
semmin julkaistu tämän lehden palstoilla, emme puu-
tu niihin enää sen tarkemmin. Toteamme vain, että
Högforsin Tehtaan joukkueen menestys oli tällä ker-
taa aikaisempia parempi johtuen ehkä Elvaksen ja
Moilasan mukana olost.

Hiihdosta puheen ollen täytyy myös mainita Kone-
paikakoulun järjestämä Lohja—Högfors-ottelu, jossa
poikamme perivät yllättäen voiton lähinnä Ari Moi-
lasen ansiosta. Hänellä oli 3,5 minuuttia parempi aika
kuin toiseksi tulleealla.

Koko maan käsittävässä yksityisteollisuuden am-
mattikoulujen hiihtomestaruuskilpailuissa Karkkilas-
sa 11.3.55 saavuttivat poikamme myös komean, jos-
kin niukan voiton ajalla 2.16.34. Toiseksi sijoittui
Lohja 2.16.50, Valkeakoski, joka tavallisesti on ollut

Mikko Elvas oli lyömätön Högforsin laduilla viime talven aikana.

kärjessä, jäi nyt 3:nneksi ajalla 2.18.13. Mieskohtaisesti paras oli jälleen Ari Moilanen ajalla 43.58, joka oli 2 min. 10 sek. parempi kuin Valkeakasken Siitosen aika.

Kilpailu, joka antoi eniten työtä, oli tietenkin harrastushiihto. Hiihtosuorituksia oli kaikkiaan 4.225 ja kilometrejä kertyi 53.910 km. Vastaavat luvut edellisestä talvena olivat 3.882 ja 41.120. Ensimmäisen kerran kokeiltiin nyt uutta palkintojärjestelmää, joka ainakin alkuun näyttää erittäin onnistuneelta. Harrastushiihdon palkintoloma pidettiin tällä kertaa Viipurin urheilupistolla.

UUSMAALAISIA SANANPARSIA

"Tultiin!" sanoi Rössin Matti kun vihil tuli. (Vihti)
Rakkaus sokaisee silmät, mut avioliitto avaa ne. (Nummi)

Mää aikaisin aamuul pesen vaskat, juatan luskat, panen leivät laskuun ja mairot säkkiin. Silviisiin kerkiin toisten kans yht'aikaa niitul. (Vihti)

Puhras vesi, puhras laps, pan vesi taikinaan. (Pusula)

Vaik mää ja tärin miäs ollaan tämmössii niin meil on komjaat sukuu Puslaas. (Pusula)

Kyl pirul on hänen riiviväkes. (Vihti)

"Jänis on Jussi ja myllyssä on pussi, vaan minun poikain on herra Kalle Juhana", sanoi Kalle Hartonen, Halolan hovin isäntä. (Lohja)

Mätäkuu pournal polttaa taikka sateel upottaa. (Vihti)

"Olkoon ny näinki", sano piika kun peilin eres suutas telläi. (Vihti)

Erikoiskilpailuna oli osastojen välinen maaottelu-hiihto, jonka voittivat konepajaosastot prosenttimäärällä 25,7. 2) Valimo-osastot 21,4 %. 3) Sekaosastot 18,8 %. Konttoriväen kesken suoritettiin naisten ja miesten välinen kilpailu, jossa naiset perivät voiton 68,1 %:lla miesten tuloksen ollessa 55,8 %. Henkilökohtaisen palkinnon saivat Arvo Himmelroos, Aira Särmanne ja Aila Lehtinen. Kaikki edellä mainitut suoritukset sekä tehtaalaisten kuntosuoritukset vaikuttivat Karkkilan kauppalan mainioon kansanhiihtotulokseen, joka tällä kertaa oli 28.889 pistettä, suhdeluku 600,4.

Myös lentopallokilpailut suoritettiin talven aikana ja osallistui niihin A-sarjaan 5 joukkuetta ja B-sarjaan 7 joukkuetta. Voittajiksi selviytyivät A-sarjassa konepaja A ja B-sarjassa KPK II A.

Kesäurheilusta on toistaiseksi ehditty harrastaa ainoastaan jalkapalloilua, jossa pelattiin ystävyysottelu Salon Valimoa vastaan, joka voittiin 4-0.

Pöytätennistä on harrastettu jonkin verran.

Kevään harrastuskävely on parhaillaan käynnissä ja osanotto siihen tuntuu olevan erittäin vilkasta.

Kesän urheilutoiminta on suunniteltu seuraavaksi:

Suunnistuksessa järjestetään ensin ns. pinnakilpailu, johon kuuluu 3 valkoisen kartan ja 2 topografikartan kilpailua. Sen jälkeen suoritetaan tehtaan mestaruuskilpailut.

Jalkapallosarja pelataan 9-miehisin joukkuein entisellä osastojaolla. 4 parasta joukkuetta suorittaa uusintana loppusarjan.

Maastajuoksukilpailu pidettiin Toivikkeen maastos-
sa 27. 5. 55.

Harrastusuinti suoritetaan 1. 7.—30. 7. välisenä aikana. Valvojat ovat uimalassa arkisin klo 16.00—20.00 ja sunnuntaisin 11.00—15.00. Uinnit on siis syytä kes-
kittää näihin aikoihin.

Tehtaan kesämestaruuskilpailut pidetään 30. 7. 55
klo 14.00 tehtaan urheilukentällä.

Hermannist heinäan, Jaakoist viikahre naulaan.
"Hyvä oli kylpy, mut löylyy oli vähä", sanoi hevosenvaras kun tolpast pääsi. (Pusula)

"Niin teitä saa lypsää kun pusulainen härkää, sanoi pappi lukuskuulusteluilla. (Pyhäjärvi)

"Minu leeser ruatti", sanoi Friidu kun papin eteen lukemaan meni eikä kumpaakaan osanu. (Lohja)

Sauna on ruumiin puhristushuane ja kirkko sialun. (Lohja)

Vikahre tarttee olla verta verevä ja maaterävä ja koukku väärä, sit sil jotain niittää, sanoo Vehmaan Jussi. (Pyhäjärvi)

Jokainen otas tyttärelläs miähe, mut ei kukaan pojallas muijaa. (Nummi)

"Kiitoksii kaikil kun on tyvöön auttannu", sanoi vanhapiika kun miähen sai. (Vihti)

"Kaikki mitan mukaan", sanoo kraatal, kun akkaas selkään annoi. (Nummi)

Ehtorusko tuulen nostaa, aamurusko hatun kastaa. (Pusula)

Helmi Haanpää.

Hjalmar Kultavirta.

Ivar Hirvinen.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAITA

Siivooja **Helmi Haanpää** lähettämöstä 6.7.55. Hän on syntynyt Pusulassa. Työhön tehtaan kattila-osastolle hän tuli 12.12.50 ja siirtyi sieltä lähetysosastolle siivoojaksi.

Siivooja **Hilma Nieminen** valimosta 7.7.55. Hän on syntynyt Tammelassa. Työhön tehtaalle hän tuli 23.5.47 ja toimii nykyisin käsikaavaamon siivoojana.

Ajuri **Jalmar Kultavirta** rakennusosastolta 3.8.55. Hän on syntynyt Pusulassa. Työhön tehtaalle hän tuli 6.9.1919. Nykyisin hän toimii rakennusosastolla ajurina.

Tervaaaja **Ivar Hirvinen** emalilaitokselta 28.8.55. Hän on syntynyt Somerolla. Työhön tehtaalle hän tuli 22.4.50 toimien nykyisin emalilaitoksella valukappaleiden tervaaajana.

Koneenhoitaja **Heimo Hjerppe** paineilmakeksuksesta 2.9.55. Hän on syntynyt Tammelassa. Työhön tehtaalle hän tuli 9.4.20. Suurimman osan pitkästä työpäivästään hän on ollut paineilmakeksuksen koneenhoitajana.

50-VUOTIAITA

Maataloustyöntekijä **William Saarela** maatalousosastolta 4.8.55. Hän on syntynyt New Yorkissa. Työhön tehtaalle hän tuli 5.5.1952 maatalousosastolle.

Maataloustyöntekijä **Lauri Haapalainen** maatalousosastolta 9.8.55. Hän on syntynyt Lapinlahdella. Työhön tehtaalle hän tuli 9.11.1943 maatalousosastolle.

Kerhoneuvoja **Hilja Westerholm** maatalousosastolta 14.8.55. Hän on syntynyt Karstulassa. 1.4.42 hän tuli työhön tehtaamme maatalousosastolle toimien nykyisin kerhoneuvojana. Rouva Westerholmin lukuisat käsityöt sekä lankavärjäyskokoelmat ovat herättäneet ansaittua huomiota tehtaan harrastusnäyttelyissä.

Pääkirjeenvaihtaja **Edvin Bergman** konttorista 15.8.55. Hän on syntynyt Helsingissä. Suoritettuaan ruotsalaisen kauppaopiston kurssin hän toimi eri tukkuliikkeissä, tuonti- ja vientiliikkeissä sekä tehtailla kirjanpito-, myynti- ja kirjeenvaihto-osastoilla. Högforsin Tehtaan kirjeenvaihtajaksi hän tuli 15.8.1939.

William Saarela.

Lauri Haapalainen.

Edvin Bergman.

Högforsin ruukin historiaa

II

Kapteeni Joseph Bremerin patriarkaalinen aikakausi

Högforsin ruukin siirtyminen v. 1836 kapteeni Joseph Bremerin omistukseen merkitsi suorastaan uutta perustamisvaihetta ruukin historiassa. Voidaan sanoa, että Högfors vasta nyt — 16 vaikean alkuvuoden jälkeen — sai ensimmäisen todellisen ruukinpatruunansa. Högforsiin asetetut suuret toiveet olivat jatkuvasti rauenneet ja samalla tuottaneet omistajille suuria taloudellisia tappioita. Tarvittiin voimakasta, tarmokasta ja kokenutta miestä, joka saattoi Högforsista todella luoda menestyksellisen ruukin.

JOSEPH BREMERIN AIKAISEMMAT VAIHEET

Kapteeni Joseph Bremer oli Högforsin isännäksi tullessaan 47-vuotias, mies parhaissa voimissaan. Hän kuului jo syntyperältään, sekä isänsä että äitinsä puolelta, ruukinpatruunien sukuun. Suvun omistama Teijon ruukintila oli aikaa myöten kehittänyt suuryritykseksi, ja tässä rautateollisuuden ilmapiirissä Joseph Bremer joutui viettämään lapsuutensa. Teijon ruukin konttorissa hän jo sai alkuopetuksen tulevalle uralleen. Sen jälkeen hänellä oli erinomainen tilaisuus kartuttaa kokemuksiaan Kirjakkalan vasarapajan ja Jokioisten ruukin patruunana.

Rajaluontoisen ja toimintaa kaipaavan Joseph Bremerin elämänvaiheet eivät kuitenkaan liittyneet saumattomasti rautateollisuuteen. 19-vuotiaana hän karkasi Teijosta konttoripulpettinsa takaa mukaan Suomen sotaan. Tykkijunkkari Bremer kunnostautui ja ylennettiin pian aliluutnantiksi. Suomen sodan päättymisen jälkeen hän siirtyi Ruotsiin ja toimi sotilasalalla aina vuoteen 1817 saakka, jolloin saapui perinnönjaossa hänelle joutunutta Kirjakkalan vasarapajaa isännöimään.

Kirjakkala tarjosi toimintatarmoiselle patruunalleen kuitenkin aivan liian rajoitetut mahdollisuudet. V. 1822 hän vuokrasikin Jokioisten suurtilan, jonka yhteydessä toimi myös rautaruukki. Viisi vuotta myöhemmin hän myi Kirjakkalansa ja osti itselleen Jokioisten ruukintilan, Suomen suurimman maatilan. Tätä kauppaa pidettiin Bremerin taholta tavattoman uskaliaana, koska hän osti sen melkein kokonaan velaksi.

Näihin aikoihin Bremer teki ensimmäisen kerran myös tuttavuutta Högforsin takkiraudan kanssa.

Edellisessä luvussa olemme kertoneet, kuinka Teijon ruukinpatruuna Robert Bremer yhdessä masuunimestarinsa kanssa piti huolta Högforsin ruukin vuoden 1827 puhalluksesta. Hänen ansiostaan Högforsin takkirautaa saatiin jonkin verran myydyksikin ja mm. Jokioisten Bremer osti sitä kankirautatehdastansa varten. Pari vuotta myöhemmin Joseph Bremer suoritti Högforsista vielä toisenkin oston. Häntä alkoi kiinnostaa kotimaisen rautamalmin jalostaminen, mikä ajatus oli valtiovallankin taholta saanut mielenkiintoa osakseen, mutta mitä vanhat ruukinomistajasuvut ylipäänsä vastustivat. Kotimaisen ruukkiteollisuuden saattaminen itsenäiselle pohjalle olikin eräs niistä kannustimista, jotka saivat hänen katseensa kääntymään Högforsiin. Högforsin lupauksia antaneessa, mutta kovia kokeneessa ruukissa hänellä oli mahdollisuus kokeilla tämän uuden aatteen toteuttamismahdollisuuksia. Samoin kuin Jokioisten osti hän Högforsinkin velaksi ja kaiken lisäksi kohtalaisen suurella kauppahinnalla. Nyt oli Joseph Bremerillä hallussaan kaksi ruukkia, jotka sijaitsivat seitsemän peninkulman päässä toisistaan. Jokioinen oli edelleen hänen pääpaikkansa, mutta usein hänet nähtiin ilmoista ja kelistä riippumatta kulkemassa Jokioisten ja Högforsin väliä. Hän oli päättänyt viipymättä kohottaa Högforsin rappio-tilasta ja tätä suunnitelmaa hän ryhtyi kaikella tarmollaan toteuttamaan.

JOSEPH BREMER ETSII IHANTEELLISTA MALMIYHDISTELMÄÄ

Joseph Bremerin tullessa Högforsin ruukin isännöitsijäksi oli kotimainen vuoritoimi parhaillaan uudessa nousussa. Nils Gustaf Nordenskiöld, jonka nimen olemme aikaisemmin maininneet Högforsin

alkuvaiheita kuvaillessamme ja joka oli lämmin ruukin kannattaja, kutsuttiin uudelleen vuoritoimen yli-intendentin virkaan. Virka oli jo välillä lakkautettu, mutta 1830-luvulla ryhdyttiin entistä pontevammin kohottamaan maan rautateollisuutta omavaraiseksi. Tehtiin uusia kaivoslöytöjä ja on nimenomaan huomattava, että tällä kertaa saatiin vanha ruukkiylimystökin vedetyksi mukaan näihin uusiin kaivosyrityksiin.

Bremer oli ennestään tämän suuntauksen kannattaja, ja hän kävi tarmokkaasti käsiksi Kulonsuonmäkeen. V. 1837 avattiin uusi kuilu pääkaivoksen viereen ja siitä saatiinkin seuraavina vuosina huomattavin osa malmista. Bremer ei tyytynyt kuitenkaan yksinomaan Kulonsuonmäen malmiin, vaan koetti löytää sopivan malmiyhdistelmän sekoittamalla siihen muita malmilaatuja. Aluksi käytiin käsiksi Lohjalla sijaitsevaan Wohlsin louhokseen, jossa Bremerin edeltäjä vuokraaja John oli jo aloittanut louhimisen. Tämä kaivos samoin kuin sen malmi tuotti kuitenkin katkeran pettymyksen. Mutta tämä ei lannistanut Bremeriä, vaan hän etsi yhä uudelleen keinoja sopivan malmiyhdistelmän löytämiseksi. V. 1840 Bremer sai valtauskirjan Tuppurin malmijuoneen Tuorilan kylässä, puoli peninkulmaa Kulonsuonmäestä länteen. Tämän jälkeen seurasi Suomen vanhimman kaivoksen Ojamon ja monen muun malmilouhoksen vuoro. Jo v. 1844 käytettiin ensimmäisen kerran suomalmiakin Högforsin masuunin malmiseoksessa. Nämä Joseph Bremerin ponnistelut ihanteellisen malmiseoksen löytämiseksi jatkuivat koko hänen elämänsä ajan. Aikaa myöten suo- ja järvimalmia alettiin sekoittaa vuorimalmiin. Lopulta niiden määrä oli n. 20 pros.

TEKNILLISIÄ UUDISTUKSIA

Joseph Bremerin mielenkiinto ei kohdistunut kuitenkaan yksistään sopivien malmilaatujen löytämiseen, vaan hän ryhtyi ponnekkaasti suorittamaan Högforsissa myös teknillisiä uudistuksia. Ensimmäiseksi rakennettiin uudelleen pasutusuuni ja masuuninpiippu suurennettiin sekä uusittiin perusteellisesti. Jotta masuunin käytön tehokkuutta olisi edelleen voitu parantaa, hyljättiin vanhentuneet suippopalkeet ja ne korvattiin sylinteripuhalluskoneella ja huomattavalla teknillisellä uudistuksella esilämmityslaitteella.

On mielenkiintoista tietää, että nämä uudet teknilliset laitteet olivat Högforsin omaa valmistetta. V. 1841 oli Joseph Bremer näet saanut valmiiksi mekaanisen verstaan, jonka varusteisiin kuuluivat ahjo,

vaakasuora porakone suurehkojen sylinterien poraamista varten, pystysuora porakone, sorvaamo, viilaverstas ja malliveistämö. Vain John Julinin ruukilla oli sitä ennen mekaaninen verstas, joten Joseph Bremer seurasi tässäkin suhteessa tarkoin kehitystä. Högforsin verstaan toiminta ei rajoittunut yksinomaan oman ruukin uudistus- ja korjaustöiden suorittamiseen, vaan se palveli myös lähiympäristön tarpeita, ottipa verstas vastaan myös toisten ruukkien ja tehdaslaitosten tilauksia. Jo niin varhain kuin v. 1850 siellä ryhdyttiin valmistamaan siirrettävää puimakonetta, jolle saatiin patentti.

VALUTAVARAN MERKITYS RUUKIN TUOTANNOSSA LISÄÄNTYY

Alusta lähtien oli Högforsissa harrastettu jonkin verran valutavaroiden valmistusta. Tähän tarkoitukseen sen takkirausta sopikin erinomaisesti. Vaikka Joseph Bremerin päämäärä oli saada syntymään moitteetonta takkirausta kankiraudan valmistusta varten, ei hän jättänyt kehittämättä valimoteollisuuttakaan, päinvastoin teki siitä tuottoisan teollisuudenhaaran. Dreilickin aikainen valimorakennus uusittiin ja Johnin rakentaman kupoliuunin tilalle rakennettiin uusi.

Högforsin tehtaan valutavaran valmistus keskittyi pääasiallisesti taloustavaroihin, mutta vähitellen ryhdyttiin valamaan myös raskaampia valukappaleita, kuten myllyjen ja sahojen vaihdelaiteita, vesirattaita, akseleita ja muuta vastaavanlaista.

Joseph Bremer ei kuitenkaan pitänyt tätä tuotannollista saavutusta lopullisena päämääränä, vaan pikemminkin tilapäisratkaisuna. Hänen päämääränään kangasti jatkuvasti sellaisen raudan aikaansaaminen, joka soveltuisi kunnollisen kankiraudan valmistamiseen ja joka olisi ruotsalaisen raudan veroista. Toistaiseksi hänen oli vaikeata myydä kylmänhauraan maineessa olevaa takkirautaansa muille vasarapajoille, ja niinpä hän jalostikin Högforsin takkiraudan valutavaran ohella Jokioisten ruukissaan. Alku Högforsin valurautateollisuudelle oli kuitenkin luotu, ja aikanaan siitä kehittyi tämän teollisuuslaitoksen pääartikkeli.

WALFRID BREMERISTÄ TULEE ISÄNSÄ APULAINEN

V. 1843 Högfors sai vihdoin ruukinkartanon, 2-kerroksisen herraskartanotyyllisen päärakennuksen, johon muutti asumaan kapteeni Bremerin esikoinen, 24-vuotias Walfrid Leopold Bremer. Hän oli saanut

tulevaa tehtävänsä varten parhaan mahdollisen koulutuksen, valmistunut Turun yliopistossa maisteriksi kemia pääaineena, tutustunut kaivoksiin ja rautatehtaisiin Keski-Euroopassa ja opiskellut sen lisäksi kaksi vuotta Falunin vuorikoulussa. Sieltä päästötodistuksen saatuaan hän tuli Högforsin ruukinhoidajaksi. Hänellä oli varsin huomattava osuus Högforsin kehittämisessä, varsinkin putlaus- ja valssilaitoksen rakentamisessa. Högforsin paikallisena johtajana hän ei toiminut kuitenkaan kuin vuoteen 1852, jolloin siirtyi vuorihallinnon palvelukseen. Tässä virastossa hän pysyi neljännesvuosisadan ajan, ja hänen ansiotaan on putlaus- ja valssilaitosten yleistyminen Suomen ruukkiteollisuudessa 1850- ja 60-luvuilla. Lopulta Walfrid Bremer eli Brehmer, kuten hän myöhemmin kirjoitti nimensä, kohosi yli-intendentiksi ja vanhoilla päivillään hänelle suotiin valtioneuvoksen arvo. Isänsä kuoleman jälkeen hänestä tuli Högforsin johtaja ja viimeiset vuotensa hän vietti Högforsissa.

HÖGFORS RAKENTAA PUTLAUS- JA VALSSIPAJAN

Kertoessamme Högforsin vuokraajan Johnin puusta mainitsimme hänen yrityksestään toteuttaa putlaamo ja valssilaitos. Hänelle se ei kuitenkaan onnistunut ja kului lähes puolitoista vuosikymmentä, ennen kuin tämä tervetullut uudistus toteutettiin Högforsissa. Tästä viivytyksestä huolimatta ruukki sai uudisraivaajan kunnian osakseen, sillä tämä putlaus- ja valssilaitos oli laatuaan ensimmäinen maassamme. Tosin se sai välittömästi seuraajia ja suurempiakin, mutta joka tapauksessa Högfors oli jälleen ollut esimerkkinä muille.

Tämä menetelmä oli vaikuttanut mullistavasti Euroopan raudanvalmistukseen. Kapteeni Bremer tahtoi pysyä kehityksen tasalla ja lähetti poikansa Walfrid Bremerin ulkomaille tutustumaan putlausmenetelmään. Senaattikin innostui asiaan, hyväksyi Bremerin putlaus- ja valssipajan perustamisanomuksen ja myönsi 16.000 hopearuplan korottoman valtionlainan. Hankkeen toteuttaminen ei kuitenkaan sujunut aivan suunnitelmien mukaisesti. Kustannukset kohosivat laskettua suuremmiksi, joten alkuperäistä suunnitelmaa oli jonkin verran pienennettävä. Kolmen vuoden ponnistelujen tuloksena saatiin uusi paja v. 1853 käyntiin.

Vihdoinkin kapteeni Bremer näytti päässeensä tarkoitustensa perille, sillä putlausuunin kautta kulke-
neessa raudassa ei enää havaittu kylmänhaurauden merkkejä. Pahin este oli siten voitettu, ja vaikka

palohäviö takkirautaa taottavaksi muutettaessa oli suuri samoin kuin polttoaineena käytettävien halkojen kulutus, olivat Bremerit uuteen laitokseensa tyytyväisiä. Tämän uuden menetelmän käytäntöön ottaminen herätti suurta huomiota. Lausunnossaan v:lta 1856 teollisuus- ja vuorikomitea mainitsi, että "putlaus- ja valssilaitosten avulla kaikki maan tarpeet hevosenkengistä rautatiekiskoihin saakka tyydytettäisiin". Komitea uskoi, että menettelytapa tekisi "kaiken ulkomailta tapahtuvan raudantuonnin melko tarpeettomaksi". Valtiovalta kehoitti varakkaita yhtiöitä perustamaan putlaus- ja valssipajoja ja seurauksena olikin niiden yleistyminen.

JOSEPH BREMER MUUTTAA HÖGFORSIIN

V. 1858 paloi päärakennus, mutta sen tilalle rakennettiin pian uusi ja komeampi. Tällä kertaa talo sai asukkaakseen itse ruukinpatruunan, sillä hän muutti hänelle läheiseksi tulleeeseen Högforsin v. 1860. Vaikka hän oli yli 70-vuotias, niin hän kävi entistä tarmokkaammin johtamaan ruukkiaan. Kulonsuonmäen malmin louhintaa tehostettiin ja v. 1863 saatiin ennätys 5.000 kippunutta. Myös monet muut hänen kaivoksensa heräsivät uudelleen eloon. Tämä tapahtui aikana, jolloin Suomen vuoriteollisuus alkoi muuttua luonnettaan. Ruotsalainen malmi tunkeutui jälleen kotimaisen malmin tilalle ja kaivos toisensa jälkeen suljettiin. Kaikki se huolenpito ja vuoripoliitikka, jota oli valtiovaltan taholta osoitettu maan vuoritoita kohtaan puolen vuosisadan ajan, ei ollut voinut johtaa omavaraisen rautateollisuuden kehittämiseen. Lopulta ei ollut toiminnassa kuin yksi ainoa kaivos, Kulonsuonmäki, jossa louhimistöitä jatkettiin aina vuoteen 1883 saakka.

Sitä ennen oli Högforsin sitkeä ruukinpatruunavanhus siirtynyt manan majoille. Hän kuoli joulukuun 5 p:nä 1874 86-vuoden ikäisenä. Hän oli patriarkaalisten ruukinpatruunien viimeinen omapäinen tervaskanto. Högforsin historiaan hän jätti lähtemättömät jälkensä, ja ruukin sen jälkeinen kehitys on voinut rakentua tämän voimamiehen aikaansaamalle perustalle.

LEHTEMME SEURAAVA NUMERO

ilmestyy kesälomien takia vasta kolmen kuukauden kuluttua eli syyskuun 20 p:nä. Siihen tarkoitettut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään elokuun 15 päivään mennessä.

Toivotamme kaikille lukijoillemme iloista juhannusta ja virkistävää kesää.

Toimitus.

DIPL.INS. LASSE TIMGREN:

Mitä Juantehtaan kartongista tehdään

Juantehtaan pääartikkeli on kartonki, jota myydään maailman joka kolkkaan. Valmistaja ei aina varmuudella tiedä, mihin kaikkeen sitä käytetään. Suurin osa valmistetaan kuitenkin edeltäkin määrättyä tarkoitusta varten, jolloin kartongin valmistuksessa voidaan kiinnittää huomiota niihin ominaisuuksiin, joita siltä erikoisesti siinä tehtävässä vaaditaan.

Suurin artikkelimme on ns. "olutpahvi". Se on kiilloittamatonta UGL-kartonkia, paksuudeltaan 1—2,3 mm, usein gaufreerattua eli pistekuvioitua. Ostaja painaa kuvan ja mainostekstin sekä "stanssaa" kartongin pieniksi levyiksi ja myy ne sitten olutpanimoille, jotka jakavat ne niiden asiakkaina oleville ravintoloille. Ravintolassa levyä käytetään olutlasin alla,

jolloin olutvahto yli kuohuessaan ei läiky pöydälle, vaan imeytyy aluslevyyn. Samaan tarkoitukseen käytetään joissakin ulkolaisissa baareissa aluslevyjä myös mm. maito- ja kastikepullojen alla. Tärkeimmät ostajamaamme ovat Saksa, USA, Belgia Englanti ja Ranska.

Laatikko- ja rasiakartonki on joko UGL- tai MG- eli toiselta puolelta kiilloitettua laatua. Näillä laaduilla on hyvin moninainen käyttö. Tutuimpia valmisteita ovat tupakka-, kenkä-, lelu-, mansikka-, leivos-, suklaa-, karamelli- ym. laatikot.

Tölkkipaketti on yleensä ohutta, vesikiilloitettua SGL-laatua, josta tölkit valmistetaan liimaamalla monta kerrosta yhteen. Tällaisesta kartongista valmistetussa tölissä voidaan myydä marmeladia, jopa moottoriöljyäkin.

Ns. munakartonki oli ennen suuri artikkeli. Nyt sitä valmistetaan vähemmän. Kartongista tehdään ristikkoja, joihin kananmunat ladotaan särkymisen estämiseksi.

Lautaskartonkina käy sekä MG- että HGL- eli puolikiilloitettu laatu. Amerikkalaiset tekevät näistä laaduista lautasia. Kun työvoima on kallista, kannattaa ravintoloissa ja kahviloissa kertakäytön jälkeen heittää tällainen pihvilautanen poltettavaksi. Eri asia on, miltä ruoka maistuu. Perheetkin käyttävät näitä lautasia viikonloppumatkoillaan, jolloin niiden käyttö onkin kätevää. Lautaset voidaan valmistusvaiheessa peittää myös muovilla, jolloin niiltä käy kastike- ja keittoruokienkin syöminen.

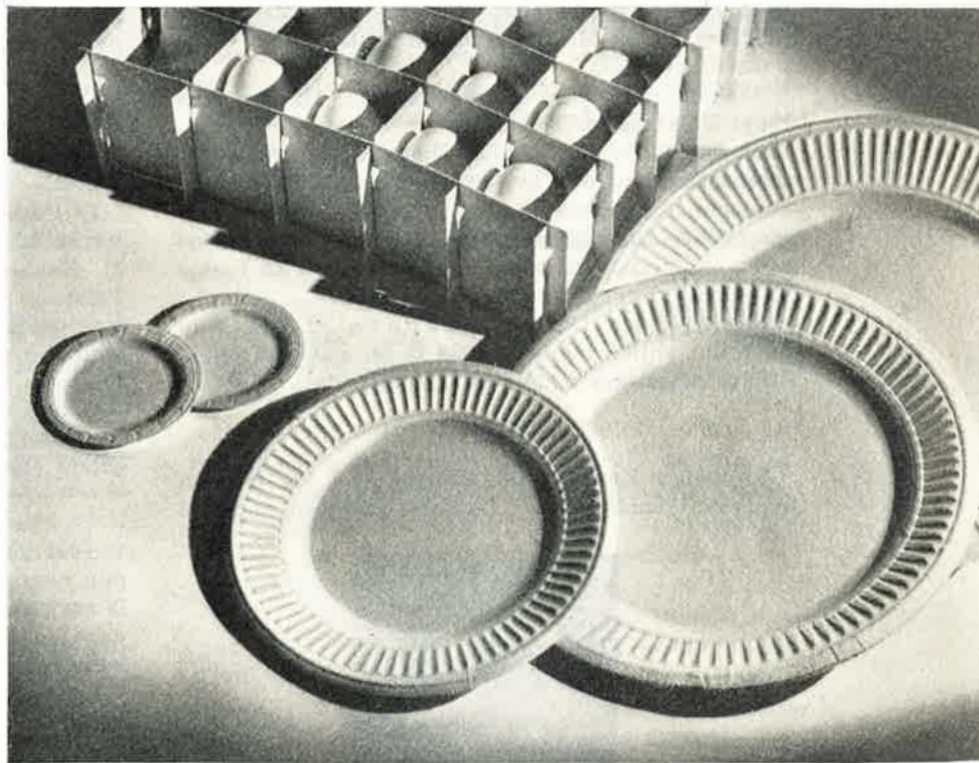
Lisäksi tilataan kartonkia esimerkiksi maitopullojen korkeiksi, automaattivaakojen vaakalipuksi, lehtiöiden ja valokuvien tukilevyiksi sekä paljon erilaisiin mainostarkoituksiin.

Ostajat ovat ainakin toistaiseksi olleet tyytyväisiä laatuamme. Meidän kunkin työpanoksestamme riippuu, miten pystymme säilyttämään hyvän maineemme maailmanmarkkinoilla. Laatu on se ominaisuus, josta varsinkaan pienellä tehtaalla ei ole varaa tinkiä.

Tässä näemme edustavia esimerkkejä Juantehtaan tölkkikartongin monipuolisesta käytöstä.

Viereisellä sivulla: Monenmoisista elämäniloista ja nautinnoista kertovat nämä Juantehtaan "olutpahville" painetut kartonkilappuset.

Käytännölliset amerikkalaiset tekevät Juantehtaan kartongista lautasia kertakäyttöä varten. Munakartongista tehdyssä ristikossa säilyvät munat ehjinä.

STRÖMSDAL

17 46

JUANTEHDAS

Lauri Hämäläinen.

Toivo Lampi.

MERKKIPÄIVIÄ

60-VUOTIAITA

Puuseppä Lauri Hämäläinen 9.8.55. Syntymään juankoskelaisena hän tuli jo pikkupoikana Juantehtaan töihin "nalikan pilkontaan". Vakinaisen työskentelynsä hän aloitti vuonna 1914 isänsä apulaisena tekemällä jalkasorvilla tuoleja. Palvelusaikaa Hämmäläisellä on yli 38 vuotta. Luonnollisesti hänellä on yhtiön 25-vuotisansiomerkki. Hämäläinen on kuullun kunnanvaltuustoon ja on pitkän aikaa ollut kunnan tilintarkastajana sekä mm. kansakoululautakunnan jäsenenä. Samoin hän on jäsenenä sairaskassan hallituksessa ja on kuullun osuusliikkeen hallitukseen lähes 30 vuotta. Hän toimii Punaisen Ristin paikallisosaston ja Maatalouskerhon johtokuntien varapuheenjohtajana.

Sähkömestari Toivo Lampi 9.9.55. Hän on syntynyt Valkealassa. Tuloksellisten itseopiskelujen jälkeen hän tuli v. 1920 työhön Voikkaalle voimalaitostyömaalle ja siirtyi v. 1922 Voikan sähköosastolle vanhemmaksi sähköasentajaksi sekä v. 1926 linjamestariksi. Juantehtaalalle hän tuli v. 1930 vastaavaksi sähkömestariksi. Palvelusvuosia hänellä on 33. Lampi on saanut yhtiön 25-vuotisansiomerkin.

Sekatyöläinen Olga Laakkonen 12.9.55. Hän on tullut yhtiön töihin v. 1938 ja on palvellut yli 15 vuotta pääasiassa sahalla ja lautatarhalla.

50-VUOTIAITA

Lajittelija Kerttu Riekkinen 19.8.55. Hän on syntynyt Juankoskella. Leskeksi jäätyään hän tuli

Hannes Korhonen.

HARRASTUSHIIHTO

Harrastushiihdossa ilmeni Juantehtaalla kuluneena talvena huomattavaa lisääntymistä. Niinpä suorituksia oli kaikkiaan 3.088 kpl. (edellisenä talvena 1.012) ja kilometrejä kertyi 21.425 (11.122). 5 km laduilla hiihettiin yhteensä 9.455 km ja 10 km laduilla 11.970 km. Hiihtoon osallistui 362 eri henkilöä. Palveluksessa olevien osuus hiihdetystä matkasta oli 9.193 km.

Palkinnot jaettiin hiihtokauden päättäjäistilaisuudessa ja jakaantuivat ne seuraavasti:

Miehet: 1) Kalevi Torvinen 915 km. 2) Eero Tiainen 790. 3) Oiva Tirkkonen 375. 4) Erkki Laaksonen 330. 5) Eero Neuvonen 315. 6) Aaro Kokkonen 275. Naiset: 1) Eeva Parviainen 515 km. 2) Ester Hakkarainen 410. 3) Kerttu Riekkinen 315. 4) Helvi Karppinen 280. 5) Maija Pekkola 210. 6) Eila Lehto-ora 210. Pojat 12—17 v.: 1) Pentti Pirinen 735 km. 2) Veijo Pirinen 705. 3) Veikko Martikainen 665. 4) Juhani Uosikkinen 530. 5) Erkki Tuppurainen 470. Tytöt 12—17 v.: 1) Aila Räsänen 215 km. 2) Sinikka Vartiainen 125. 3) Maija Karppinen 75. 4) Auli Heikkinen 45. 5) Marjatta Leskinen 40. Pojat 7—11 v.: 1) Veli Vainio 680 km. 2) Erkki Pirinen 350. 3) Eino Tuppurainen 160. 4) Erkki Martikainen 160. 5) Saku Lipponen 80. Tytöt 7—11 v.: 1) Maila Berg 130 km. 2) Seija Miettinen 100. 3) Pirjo Harjunpää 50. 4) Eeva Koponen 35. 5) Marjatta Tuppurainen 30.

Samassa tilaisuudessa arvottiin 4 lomapalkintoa, joiden onnellisiksi voittajiksi tulivat Eero Tiainen, puuhiomo (5 arpaa), Veikko Miettinen, korjauspaja (2 arpaa), Alpo Suhonen, korjauspaja (4 arpaa) ja Mikko Lehto-ora, virkailijat (1 arpa).

Osastojen välisessä kilpailussa olivat tulokset seuraavat:

1) Puuhiomo (63 työntekijää, joista 22 hiihti yhteensä 4.145 km eli 65 km 793 m työntekijää kohti). 2) Korjauspaja (18—17—1.095—60 km 833 m). 3) Voima ja varasto (18—7—899—49 km 944 m). 4) Karttonkitehdas (47—16—2.215—47 km 128 m). 5) Virkailijat (15—7—390—26 km). 6) Rakennus- ja ulkotoyosasto (25—5—460—18 km 400 m). 7) Kuljetus (18—4—330—18 km 333 m). 8) Maatalous ja puutarha (22—4—130—5 km 909 m). 9) Saha ja puutavaran käsittely (49—5—170—3 km 469 m).

v. 1944 yhtiön puhelinkeskuksen hoitajaksi. Sitten hän on ollut useissa eri tehtävissä puuhiomossa ja karttonkitehtaalla, viimeksi 8 vuotta nykyisessä toimessaan. Punaisen Ristin lisäksi on varsinkin kuorolaulu rouva Riekkiselle läheistä.

Työnjohtaja Hannes Korhonen 24.8.55. Hänen syntymäpäitjensä on Nilsia. Yhtiön töihin hän tuli v. 1922 Karjalankosken satamamestarin apulaiseksi. Vuonna 1928 hän erosi ja meni Kanadaan, missä työskenteli yli kuusi vuotta monessa ammatissa. Vuonna 1935 hän palasi takaisin kotimaahan ja tuli Juantehtaalalle karttonkivaraston hoitajaksi, jossa tehtävässä hän siitä alkaen on ollut, talvet Siilinjärvellä ja kesät Mikkelin Saksalassa.

TOIMITUKSEN TUOLILTA

Tässä numerossamme on yksi sivu omistettu Voikan Sekakuorolle. Kuvassa näemme kuoron seisovan juhla-asuisena esiintymislavalla lippujen, tunnuksien ja kukkameren ympäröimänä. Konsertti on viety onnelliseen päätökseen. Suurella huolella valmistettu ohjelma on esitetty salintäyteiselle konserttiyleisölle ja otettu vastaan suosiosoitukset, lämpimät onnentoivotukset ja kukkaistervehdykset.

Tällainen tilaisuus on laulajan juhlapäivä. Hänestä tuntuu, että sävelen siivittämä säe "Laulu syömmet aukaisee" on muuttunut todeksi. Laulu on kimmonnut laulajan sydäimestä ja osunut kuulijan sydämeen. Hän tuntee antaneensa jotakin. Siksi tunnelma on niin välitön ja lämmin. Harvoinpa sellaista saadaankaan muualla syntymään kuin juuri tällaisissa juhla-konserteissa. Ja sama mieliala jatkuu vielä konsertin päätyttyäkin kuoroväen ja kutsuvieraiden yhteisessä illanvietossa. Muistellaan musiikin parissa vietetyn neljännesvuosisadan tapahtumia, kiinnitetään laulajaveteraanien rintapieliin ansiomerkkejä, pidetään kohottavia puheita ja tuon tuostakin kirvoitetaan laulu ilmoille.

*

Tällaista sattuu kuorolaulajan elämässä kuitenkin ani harvoin. Kuorollakin on näet arkipäivänsä ja usein tuntuu siltä kuin ei muuta olisikaan. Viikosta viikkoon kokoonnutaan harjoituksiin, tapaillaan "stemmoja", yritellään yhteen ja vähitellen hiotaan laulu valmiiksi. Totista työtä on tehtävä, jos mieli päästä tuloksiin. Asiaan paneutumista, sitkeyttä ja uskollisuutta siinä vaaditaan niin johtajalta kuin jokaiselta laulajaltakin.

Eikä tässä kaikki vaiwannäkö. Kuoron on oltava valmis laulamaan omien konserttiansa ohella lukemattomissa juhlissa ja kaikenlaatuisissa tilaisuuksissa häistä hautajaisiin saakka. Eivätkä nuo esiintymiset ole mitään muodollisuuksia. Aina on koetettava virittää kuhunkin tilaisuuteen määrätynlainen tunnelmansa, hilpeä, kohottava, vakava, milloin minkinlainen. Ole aina valmis lähtemään ja antamaan kuuli-joille parastasi. Ihmisistä, jotka ajattelevat vain itseään ja omaa mukavuuttaan, ei ole tähän kuorohommaan.

Mikä sitten lienee perimmäinen syy, joka saa kuoron syntymään, pysymään koossa, kehittämään taitoaan, antautumaan musiikin vaalintaan? Syitä on tietysti monia. Näköpiiriin on ilmestynyt mies, joka pystyy johtamaan ja kokoomaan väkeä ympärilleen. Monen sisimmässä asuva musiikin tarve etsii kuoron riveissä tyydytystään. Halutaan liittyä veljelliseen ja sisarelliseen ystäväjoukkoon, jossa viihdytään, ja kaiken takana lienee halu päästä arkipäivä-

syyden yläpuolelle, saada kerätyksi tämän maisen matkan varrella reppuunsa jotakin henkisempää, joka rikastuttaa kunkin elämäntaivalta. Ja vähitellen tuohon kuorossa käyntiin alkaa liittyä kasvatuksellisia-kin päämääriä. Aletaan tuntea velvollisuutta kuoroa ja sen menestymistä kohtaan. Eikä tuo velvoitus rajoitu yksinomaan kuoroon, vaan kuoron riveissä tunnetaan vastuuta koko kotiseudun henkisestä elämästä. Ja parhaimmillaan se puhkeaa vilpittömäksi isänmaalliseksi ilmaukseksi, sanoin ja sävelin tulituksi. Kuoron riveissä vartutaan myös yhteiskunnallisesti. Unohdetaan yhteiskunnalliset asemat, erilaiset katsantokannat ja muut erimielisyyksien sekä riitojen aiheuttajat.

*

Pienikin yhdyskunta voi tarjota otollisen maaperän kuorotoiminnalle. Jos on pystyvä ja innokas johtaja saatavissa, päästään yhden kyläkunnankin puitteissa jo jonkinlaisiin tuloksiin. Tätä meidän omaa yhtiöläisperhettämme ajatellen lämmittää erityisesti mieltämme kuulemamme Hallan Naiskuoro. Tuolla sahasaarella on tosin yli puolivuosisataiset kuoroperinteet takanaan, mutta yhtä kaikki mahdollisuudet ovat suhteellisen rajoitetut. Sitä suuremman yllätyksen tuottaa kuulijalle sen 30-päinen naiskuoro. Meillä oli kevättälvella tilaisuus kuulla sen laulua Kotkan kirkossa. Laulu oli suorastaan hämmästyttävää, puhdasta, harrasta, läpeensä musikaalista, ei voimavaroiltaan tietenkään valloittavaa, mutta muutoin suoraan sydämeen sattuvaa. Kun muutama viikko myöhemmin satui eräänä lauantai-iltana avaamaan radion tietämättä mitään esityksestä ja esiintyjistä, tulvi sama laulu vastaamme. Tunsimme ensi tahdeista tuon mainion Hallan naiskuoron esityksen. Pienen sahasaaren naiskuoro lauloi radiossa kuin paraskin valiokuoro.

Mutta eräs seikka kuulijaa huolestuttaa. Kun silmäilee melkein pä minkä kuoron rivejä tahansa, havaitsee niissä vain harvoja nuoria, jos tuskin ollenkaan. Missä on nuori polvi? Tietysti juoksee meluavampien ja räikeämpien sävelten perässä ja etsii itselleen hetken huvia.

Tähän asian tilaan toivoisi muutosta. Monella nuorella olisi hyvät edellytykset liittyä jonkin kuoron riveihin. Kuorot ottaisivat heidät avosylin vastaan ja myöhemmin tulokkaat olisivat kiitollisia ottamastaan askeleesta. Kuorolaulusta muodostuisi heille harrastus, josta ei sitten enää hennoisikaan luopua.

Nuorten vanhemmat! Tästä asiasta kannattaisi keskustella kotipiirissä. Eiköhän ensi syksynä kuorotoiminnan jälleen alettua näkyisi tästä kehoitukseltamme jo jotakin tuloksia.

T u o m o .

